ΒΩΜΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Τὸ φύλλο λεπτὰ 40.

Στὸ ἐξωτερικὸ 50

ΧΡΟΝΟΣ Α'. — ΑΡΙΘΜΟΣ 20

Ἀθήνα, Σεπτέμβρης 1 1919

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

ΣΠ. ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑ : *Ἀναράϊδες, Κέρκυρα.*
ΙΨΕΝ : *Μπράντ (μετ. Ἀν. Γιαλούρη).*
ANDRÉ CIDE: Oscar Wilde *(μετ. Γ. Ἰβράκη).*
ΤΕΛΛΟΥ ΑΓΡΑ : Egloga I
ΑΝΤ. ΓΙΑΛΟΥΡΗ : *Αἰώνια ταξείδια.*
Σ. ΔΑΚΗ : *Στὸν Ἀγύριστο (τέλος).*
ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ : *Οἱ ἀρνηταί, Μοιρολόϊ.*
Ν. ΠΡΟΕΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: *Αὐγερινός.*
Ν. ΜΑΙΝΑΛΙΩΤΗ : *Ρέμα, Οἱ χρόνοι.*
Ν. ΛΑΪΔΗ : *Πλάση τῆς νύχτας.*
Ι. ΓΡΥΠΑΡΗ : *Σκαραβαῖοι καὶ Τερακότες (Ἀναδημοσίευση).*
ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: *(Τὸ Προοδευτικὸ Κέντρο τῆς Πόλης.—Ὁ «Διόνυσος).*
ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ, ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ, ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

ΑΝΑΡΑΪΔΕΣ

Νεραϊδικὸ ἀσημένιο ποδογύρι
μεταξωτὸ ἡ ἀνεμικιὰ φουσκώνει
ἀνθόφυλλα ἡ χαρές, καὶ μὲ τὴ γύρη
μὲ τὸ ἄρωμα τἀνθοῦ καὶ μὲ τὴ σκόνη
τρελλὸ τῆς ξωτικιᾶς τὸ πανηγύρι
ἁρπάζωντάς τα ἐδῶθε τὰ σηκώνει
καὶ τραγουδώντας τἄγριο περιγύρι
τοῦ νεραϊδοχοροῦ τὰ φαρμακώνει.
Ὅπως χορταίνει μὲς τὸ ρέμμα ὁ μόσκος,
ἀπὸ κάποιες πηγὲς ἐξαίσιες ρείθρες.
Ἀγάπης μελιστάλαχτες κερίθρες
ἠλύσιας αὔρας μας χορταίνει μόσκος
κι' ἐνῶ γλεντᾶμε μαγεμένοι τέλεια
κόβονται ξάφνω τοῦ βιολιοῦ τὰ τέλια.

ΚΕΡΚΥΡΑ

Τραγούδι παναρμόνιο μᾶς χαρίζεις
τὴν κάθε αὐγή, καὶ πρὸς τὸ δεῖλι πάχνη
χρυσόξανθη, σὰν ἁπλωμένη ἀράχνη
καὶ σὰν θεᾶς πορφύρα πορφυρίζεις.
Σὰν τὴ γυμνὴ δρυάδα λαχταρίζεις
μὲ ταὴδονιοῦ τὸ λάλημα ποὺ ἀδράχνει
τὸν ἐρωτάρη ποῦ περνᾶ καὶ ψάχνει,
μὲ τὴ βλεψιὰ τὰ μάγια ποὺ σκορπίζεις
Ὅπως μιᾶς ἄρπας ἀργυρόηχης τέλια
μαγεμένα λαλοῦνε οἱ ψίθυροι σου.
μὰ ὅταν ἀνάβῃς τὰ χρυσὰ σκουτέλια
τοῦ ἀπριλιάτικου λίβανου—χαρίσου
πλιὰ τῶν θεῶν δὲ σὲ βαστάη τὸ μάτι.
Μὴν εἶσαι τοῦ Παράδεισου κομάτι ;

ΣΠΥΡΟΣ ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑΣ

ΕΝΡΙΚ ΙΨΕΝ

ΜΠΡΑΝΤ

ΠΡΑΞΗ 4η

Παραμονὴ Χριστουγέννων στὸ πρεσβυτερεῖο. Κάμαρα σκοτεινή. Στὸν τοῖχο τοῦ βάθους μεγάλη θύρα. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ παράθυρο, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλάγια πόρτα.

Σκηνὴ Α'η

Ἡ Ἀγνὴ μαυροντυμένη στέκει στὸ παράθυρο καὶ βλέπει ἔξω στὸ σκοτάδι.

ΑΓΝΗ

Ἀκόμα, ἀκόμα δὲ φαίνεται. Ὤ τί θλιβερὸ ποὺ εἶνε νὰ κάθεται κανένας καὶ νὰ προσμένει, ἀναζητῶντας μέσα στὸ σκοτάδι καὶ βλέπωντας μὲ λαχτάρα καὶ τὸ χιόνι πέφτει μαλακὸ καὶ πυκνό. Ἕνα σεντόνι ἄσπρο σκεπάζει τὴ στέγη τῆς ἐκκλησίας (ἀκούει). Νὰ ἀκούω νὰ τρίζει ἡ μικρὴ θύρα. Βήματα ἀντρίκια, στερεά, (τρέχει στὴ θύρα καὶ τὴν ἀνοίγει). Ὤ ἔρχεται σὰν τὴν περιστερὰ τοῦ Νῶε.

(Ὁ Μπράντ μπαίνει ὁλοχιόνιστος, μὲ ροῦχα ταξειδιοῦ ποὺ τὰ βγάζει ἐνῶ ἡ Ἀγνὴ μελεῖ).

ΑΓΝΗ (ἀγκαλιάζοντας τον)

Πὼς ἄργησες τόσο. Μὴ μοῦ ξαναφύγεις πιά, σὲ παρακαλῶ. Τρέμω μόνη καὶ φοβοῦμαι ἀπ' τὰ μαῦρα φαντάσματα ποὺ μοῦ τριγυρίζουν τὸ κρεββάτι τὶς μέρες αὐτές, αὐτὲς τὶς νύχτες.

ΜΠΡΑΝΤ

Παιδί μου νὰ ποὺ μὲ ξανάχεις. (ἀνάβει ἕνα φῶς ποὺ ἁπλώνει ἕνα θαμπὸ φῶς). Εἶσαι ὠχρή.

ΑΓΝΗ

Στὰ ματόφυλλά μου δὲ κατέβαινε ὕπνος, περίμενα ἄγρυπνη πολλὲς πονεμένες ὧρες, ὕστερα συμμάζεψα καὶ λίγη πρασινάδα ὦ πολλὴ λίγη, ποὺ τὴν φύλαγα καὶ τὴν πρόσεχα ἀπ' τὸ καλοκαῖρι γιὰ τὸ σημερινὸ δέντρο τῶν Χριστουγέννων. Τὸ θάμνο του καθὼς τῶλεγα. Ἦταν γιὰ κεῖνο καὶ τοῦκανα ἕνα στεφάνι τριγύρω στὸ κεφαλάκιτου (ξεσπά-

"ΒΩΜΟΣ,, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΘΗΝΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΣΧΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΒΡΑΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Ἰδιοκτησία ὁμωνύμου συνεταιρισμοῦ.

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ : τὸ χρόνο δραχ. 10
ἑξάμηνη δραχ. 6
Γράμματα συνδρομὲς καὶ ὅ,τι σχετικὸ μὲ τὴν ἀκόλουθη διεύθυνση:
κ. Σπῦρον Μόσχον, Περικλέους 28, Ἀθήνα

Καθένας ὑπεύθυνος γιὰ ὅ,τι γράφει.

Γραμματεὺς τῆς συντάξεως
ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΚΑΡΑΛΗΣ

νει σὲ κλάμματα). Δὲς εἶνε σκεπασμένος σχεδὸν ἀπὸ χιόνι. Ἐκεῖ . . Θεέ μου.

ΜΠΡΑΝΤ

Θέλεις νὰ πεῖς ὁ τάφος του.

ΑΓΝΗ

Ἀχ αὐτὴ ἡ λέξη.

ΜΠΡΑΝΤ

Μὴν κλαῖς.

ΑΓΝΗ

Ὦ τὸ θέλω ! Περίμενε λίγο καὶ θὰ ἡσυχάσω ἐκεῖνο ποὺ μοῦ ξεσπάνει ἀπὸ τὴν αἱματωμένη καρδιά. Ἄρρωστη κάθε δύναμή μου. Ὅμως ἀγαπημένε μου θᾶμαι καλλίτερα, δὲ θ' ἀκούσεις πιὰ κλάματα ἀπὸ μένα ὅταν περάσουν αὐτὲς οἱ μέρες.

ΜΠΡΑΝΤ

Ἔτσι θέλεις νὰ γιορτάσεις τὸν ἐρχομὸ τοῦ Θεοῦ ;

ΑΓΝΗ

Ὄχι, τὸ ξέρω, ὦ περίμενε, σκέψου μόνο, τὸν περασμένο χρόνο... τόσο ζωηρὸ γεμᾶτο ὑγειᾶ,δυνατὸ καὶ τώρα... (σωπαίνει τρέμοντας).

ΜΠΡΑΝΤ (βιάζοντας τὸν ἑαυτό του)

Στὸ νεκροταφεῖο . . .

ΑΓΝΗ (φωνάζοντας)

Μὴν τὸ λές.

ΜΠΡΑΝΤ

Πρέπει νὰ τὸ φωνάξω μ' ὅλη μου τὴ δύναμη, πρέπει νὰ τὸ ρίξω στοὺς βράχους, νὰ βογγήσει σὰν τὸ κῦμα ποὺ σπάνει ἀπάνω τους.

ΑΓΝΗ

Ο ! μ' αὐτὰ τὰ λόγια γνωρίζω πῶς τὴ δική σου θλίψη θέλεις νὰ πνίξεις, ὁ ἴδρῶς ἀπάνω στὸ μέτωπό σου μοῦ τὰ λέει ὅλα.

ΜΠΡΑΝΤ

Τὸ μέτωπύ μου σταλάζει ἀπὸ τὸ φιὸρδ καὶ τὸ χιόνι.

ΑΓΝΗ

Ἀκόμα καὶ τὸ δάκρυο στὰ μάτια σου εἶνε καὶ αὐτὸ ἁρμυρὸ νερὸ τοῦ φιόρδ ; ὄχι, ὄχι εἶνε πολὺ θερμό. Ἡ καρδιά σου δὲν εἶνε τόσο φτωχή.

ΜΠΡΑΝΤ

Ἀγνή, γυναῖκα μου, ἔλα μὲ δύναμη νὰ πνίξουμε μέσα μας τὸν ἐχθρό, χωρὶς φόβο ἀκόμα καὶ στὴ συμφορὰ νὰ φτάσομε σπιθαμὴ σπιθαμὴ στὸ σκοπό. Ὦ τί δυνατὸς ἀγωνιστὴς ἤμουν ἐκεῖ ἀπάνω στὸ φιόδ.! Ἡ τρυκυμία σκέπαζε τοὺς βράχους καὶ ἔπνιγε τὴ φωνὴ τῶν γλάρων. Ἀνάμεσα στὸν κόλπο τὸ χαλάζι, καμτσίκιαζε τὸ ἀδύνατο πλεούμενό μας φερμένο ἀπάνω στὸ παγερὸ νερό. Ἀγγομαχοῦσε τὸ κατάρτι, τὰ σανίδια, τὰ σκινιά. Τὸ πανὶ καταβρεγμένο ἀπὸ τὸν ἀφρὸ κουρελιασμένο δέρνουνταν ἀπὸ τὸν ἄνεμο. Ἀπὸ ὅλες τὶς μερτὲς ἀπάνω στὸ σκαφίδι μας ξεσποῦσαν χιόνι στρόβιλοι. Τὸ αἷμα πάγωνε στὶς φλέβες τῶν ὀχτὼ ἀνθρώπων μου. Θὰ τοὺς ἔλεγες ὀχτὼ πτώματα μέσα στὰ φέρετρα. Μονάχα ἐγὼ στὸ τιμόνι ἔννοιωθα τὸν ἑαυτό μου νὰ μεγαλώνει, διεύθυνα ὅλους καὶ σὰν μέσα σ' ἕνα βάφτισμα, τὸ χέρι ἐκείνου ποὺ μὲ φωνάζει μ' ἔχριε γιὰ τὴ δοκιμασία.

ΑΓΝΗ

Εὔκολο εἶνε νὰ στέκεται κανένας ἀνάμεσα στὴ θύελλα καὶ μὲ θάρρος νὰ περπατεῖ τὸ δρόμο του ἀνάμεσα ἀπὸ παγῶνες καὶ βράχους. Ὅμως συλλογίσου ἐμένα, ποὺ ὅπως ἀνάμεσα στὸ μισοξύπνητο πρωΐ στὰ δέντρα ἀπάνω τιτιβίζουν τὰ πουλιά, ἔτσι μ' ἔρχονται οἱ ἔννοιες καὶ οἱ ὧρες φεύγουν φοβερές. Σκέψου ἐμένα τὴν ὁλότελα τσακισμένη ποὺ κανένα ἔργο οὔτε ἀγῶνας μὲ διασκεδάζει. Σκέψου ἐμένα ποὺ δὲ μπορῶ νὰ ξεχάσω οὔτε πρέπει νὰ θυμηθῶ.

ΜΠΡΑΝΤ

Λίγα θὰ εἶχες νὰ κάμεις· ποτὲ ἡ ζωή σου δὲν ἦταν τόσο μεγάλη καθὼς σήμερα. Ὅμως ἄφησε με νὰ σοῦ ξεμολογήθῶ. Ὅταν ἡ θλίψη μὲ σφίγγει δυνατά, συχνὰ δὲν τολμῶ νὰ κυττάξω τριγύρω μου, σκοντίζονται τὰ μάτια μου καὶ νομίζω πῶς ὅλα τριγύρω μου θὰ φωτίζουνταν ἂν θὰ μποροῦσα νὰ κλάψω νὰ κλάψω ! Τότε Ἀγνή ὁ Θεὸς μοῦ παρουσιάζεται, τὸν βλέπω τόσο κοντά μου, ὅσο ποτέ, τόσο ποὺ ἕνα βῆμα καὶ θὰ ἤμουν κοντά του. Ὦ τότε ἂς μποροῦσα μέσα στὴ λύπη μου νὰ πηδήξω πρὸς τὴν πατρική του καρδιὰ μὲ πληγὲς ἀνοιχτὲς σὰν παιδὶ ἀπολωλὸ καὶ χαμένο.

ΑΓΝΗ

Μπράντ, ἂς τὸν ἔβλεπες πάντα ἔτσι, νἄνοιωθες σ' αὐτὸν κάποιο Θεὸ ποὺ ἀφίνει νὰ τὸν ἀγγίξεις. Ν' ἀντίκρυζες τὸν πατέρα ὄχι τὸν κύριο.

ΜΠΡΑΝΤ

Ὄχι Ἀγνὴ ἔτσι δὲ θὰ μποροῦσα ν' ἀγωνιστῶ γι' αὐτόν, δυνατὸς καὶ μεγάλος πρέπει νὰ μοῦ φανεῖ ἴσια ἴσια ἀφοῦ οἱ χρόνοι εἶνε μικροί. Ὅμως ἐσὺ μπορεῖς νὰ πᾶς κοντά του νὰ τὸν δεῖς στὸ πατρικό του μάτι. Ν' ἀναπαυθεῖς κουρασμένη στὴν ἀγκαλιά του καὶ νὰ φύγεις ὕστερα πιὸ εὐτυφισμένη καὶ ἰσχυρότερη μ' ἕνα ἀντιφέγγισμα ἐκείνου μέσα στὰ μάτια σου μὲ μιὰν ἀκτῖνα φωτοστέφανου ποὺ θὰ τὴν κάμεις νὰ κατέβει καὶ σ' ἐμένα ποὺ τόσο ὑπόφερα καὶ ἀγωνίστηκα. Βλέπεις Ἀγνὴ ἔτσι εἶνε ἡ βάση τοῦ γάμου, ὁ ἕνας νὰ πολεμάει καὶ ἀντιστέκεται ὁ ἄλλος νὰ γιατρεύει τὶς πληγές. Ἔτσι φαίνεται ἀληθινὰ πὼς οἱ δύο κάνουν ἕνα. Ἀφ' ὅτου ξεχώρισες ἀπ' τὸν κόσμο κι' ἀγαπημένη μοῦ γίνηκες γυναῖκα, ἔρριξες τὸν κῦβο τῆς ζωῆς σου, ἔρεις τί σοῦ πρέπει καὶ γιατὶ ὁ Θεὸς σὲ κάλεσε. Ἐγὼ πάω μπρὸς στὸν ἱερὸ πόλεμο ἀδιαφορῶντας ἂν θὰ νικήσω ἢ θὰ πέσω, στέκω σὰν ἀτρόμητος φρουρὸς μέρα νύχτα στοῦ κοῦ τὰ ἱερὰ σκαλοπάτια. Ἐσένα ἀπὸ τὰ χέρια σου περιμένω δροσιστικὸ πιοτὸ κι' ἕνα μανδύα ποὺ θὰ γλυστρήσει λυκά, κάτω ἀπὸ τὸν θώρακά μου, τὸ ἀτσάλι καὶ θὰ μοῦ ἀστάνει τὴν καρδιά. Λίγο τὰ νομίζεις ὅσα ἔχεις νὰ κάμεις;

ΑΓΝΗ

Ἀχ ! ὅπου κι' ἂν ἰδῶ, ὅλα εἶνε ἀνώτερα ἀπὸ τὴ δύναμή μου. Ὅλες οἱ σκέψες μου εἶνε δεμένες σὲ μιὰν ἀνάγνηση. Ὅλα μοῦ φαίνονται σὰν ὄνειρο. Ἄφησε με νὰ παραπονεθῶ, νὰ κλάψω, ἔτσι θὰ μὲ βοηθήσεις νὰ ξανάδρω τὸν ἑαυτό μου νὰ γνωρίσω τὸ χρέος μου. Τὴν περασμένη ὀχτα Μπράντ, ὅταν ἔλειπες, τὸ εἶδα μέσα στὶς λύπες μου, νὰ μπαίνει μέσα στὴν κάμαρα, παχὺ κι' ὄμορφο, ξυπόλητο, ἀλαφροσκέπαστο μὲ τὸ κοντό του πουκαμισάκι. Μὲ μικρὰ βήματάκια προχωρεῖ πρὸς τὸ κρεββάτι ὅπου ἀγρυπνοῦσα, ἔντωσε τὰ χεράκια παρακολῶντας με νὰ τὸ ζεστάνω.— Ὦ τὸ εἶδα, τὸ παιδί μας.

ΜΠΡΑΝΤ

Τί ὄνειρο μοῦ λές ;

ΑΓΝΗ

Ὄχι τὸ εἶδα, καλά. Πάγωνε. Καὶ πὼς ἀλλοιῶς μπορεῖ νὰ εἶνε ἀπάνω στὸ ξύλινο μαξιλάρι ποὺ κοιμᾶται !

ΜΠΡΑΝΤ

Τὸ πτῶμα του εἶνε κάτω ἀπ' τὸ χιόνι μὰ τὸ παιδὶ εἶνε τὸν οὐρανό.

ΑΓΝΗ

Ὦ τί σκληρὰ ποὺ περγελᾶς τὰ δάκρυά μου τὴ λύπη μου. Αὐτὸ ποὺ τόσο ψυχρὰ τὸ λὲς πτῶμα εἶνε πάντα τὸ παιδί μας. Ἂν χωρίζεις τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχή, ἐγὼ δὲν τολμῶ νὰ τὸ κάμω, ἕνα κι' ὁλόκληρο εἶναι γιὰ μένα. Στὸ χιόνι καὶ στὸν οὐρανὸ κι' οἱ δυὸ εἶνε ὁ Ἄλφου μου.

ΜΠΡΑΝΤ

Πολλὲς φορὲς πρέπει νὰ ματώσουν οἱ πληγὲς γιὰ νὰ γιατρευτεῖς.

ΑΓΝΗ

Ναὶ μὰ ἂς εἶσαι ὑπομονητικὸς Μπράντ. Πάρε με μὲ τὸ καλό, στάσου κοντά μου καὶ δυνάμωσέ με, μὰ δόσε μου λυκὰ τὸ χέρι. Ἐσὺ ποὺ μιλεῖς μὲ δύναμη καταιγίδας στὶς ψυχὲς τὶς μεγάλες στιγμὲς ὅταν ἀποφασίζεται ἡ σωτηρία τους, δὲν ἔχεις τὴ γλύκα κανενὸς τραγουδιοῦ γιὰ τὴν ἄγρια μητρικὴ λύπη ; καμμιὰ λέξη ποὺ νὰ μοῦ δώσει ζωὴ καὶ νὰ σηκώσει τὴ ματιά μου στὸ φῶς ; Ὁ Θεὸς ποὺ μοῦδειξες εἶνε ἕνας μεγάλος περήφανος βασιλιᾶς, μπορῶ νὰ ἐμφανισθῶ μπροστά του ἐγώ, ἡ σκυμμένη ἀπὸ τὴ λύπη, κλαίοντας ἐγώ, μιὰ μητέρα μόνο ;

ΜΠΡΑΝΤ

Πιστεύεις θὰ ἦταν καλλίτερο νὰ παρακαλέσεις τὸ Θεὸ ποὺ πίστευες πρίν ;

ΑΓΝΗ

Ποτὲ πίσω, ἀφοῦ ἐσὺ μοῦ δίδαξες κι' ὁδήγησες τὴ ματιά. Κι' ὅμως κάποτε νοιώθω πὼς σέρνομαι ἐκεῖ κάτω, πρὸς τὸν ἥλιο καὶ τὸ φῶς. Εἶνε τόσο γλυκὸ νὰ σὲ σηκώνουν, ἀντὶ νὰ περπατᾶς σκυμμένη κάτω ἀπ' τὸ φορτίο. Αὐτὸ δίδασκαν ἄλλες φορές. Ὅλα ἐδῶ εἶνε μεγάλα γιὰ μένα, ἐσύ, ἡ ὑπηρεσία σου, οἱ πράξες σου, ἡ θέλησή σου, ὁ σκοπός σου, οἱ σταθμοὶ ποὺ ὁδηγοῦν σ' αὐτόν, τὸ φιὲλδ ποὺ κρέμεται ἀπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλή μου, τὸ φιὸρδ ποὺ μοῦ σταματᾶ τὰ βήματα, ἡ θλίψη, ἡ ἀνάμνηση, τὰ σκοτάδια, ἡ μάχη, μόνο ἡ ἐκκλησία εἶνε μικρή.

ΜΠΡΑΝΤ (ἔκπληκτος)

Ἡ ἐκκλησία μας ; Ὅλα μεγάλα κι' αὐτὴ μόνο στενεύει τὴ ματιά ;

ΑΓΝΗ (μὲ κίνημα μελαγχολικὸ)

Δὲ γνωρίζω καὶ γὼ ἡ ἴδια. Δὲν λογαριάζονται αὐτὲς οἱ ἰδέες μὲ τὸ λογικό. Τὰ ρέματα τὶς φέρνουν ὅπως οἱ ἀέρες τ' ἀρώματα ; Ἀπὸ ποὺ ἔρχονται, ποὺ πᾶνε ; Φτάνει ποὺ ἐγὼ τὶς νοιώθω. Ξέρω ὄξω ἀπὸ κάθε λογικὴ πὼς εἶνε μικρὴ ἡ ἐκκλησία μας.

ΜΠΡΑΝΤ

Ὑπάρχει μιὰ διαύγεια στὰ ὄνειρα τοῦ λαοῦ. Ἑκατοντάδες ψυχὲς μοῦ τὸ εἶπαν. Ἀκόμη κι' ἡ τρελλὴ ἐκείνη ποὺ ἐκεῖ στὸ βουνὸ φώναζε «ὦ τί ἄσκημη εἶνε ἡ ἐκκλησία». Ἑκατοστὲς γυναῖκες τὸ φώναζαν ἀργότερα. «Ἡ ἐκκλησία μας εἶνε πολὺ μικρή». Ὅλες αὐτὲς οἱ φωνὲς τῶν γυναικῶν μοῦ φανερώνουν μιὰν ἀνάγκην. Χρειάζεται ἕνα παλάτι γιὰ τὸν Κύριο. Ὦ Ἀγνὴ τὸ βλέπω τώρα πὼς ἀπὸ τὸ πλήθη τῶν ἀγγέλων ὁ Θεὸς σ' ἔστειλα σὲ μένα γιὰ ὁδηγό. Βέβαιη, χωρὶς νὰ συλλογιστεῖς, ξέρεις τὸ δρόμο νὰ βρεῖς ποὺ ἐγὼ δὲ γνώριζα ποτέ. Καμμιὰ ψεύτικια φλόγα δὲ σὲ πλανᾶ. Ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα μοῦδειξες τὴν ἀλήθεια σ' αὐτὸ τὸν κόσμο. Μὲ σταμάτησες τὴ στιγμὴ ποὺ θἄπερνα τὸ πέταγμά μου γιὰ τὸν οὐρανό. Διεύθυνες τὶς μανίες μου στὸν ἴδιο ἑαυτό μου, καὶ στὸν ἐσωτερικό μου κόσμο. Καὶ πάλι Ἀγνὴ μίλησες λόγια ἀπ' ὅπου ἀναβρύζει τὸ φῶς. Μοῦ πῆρες τὸ χέρι ὅταν δίσταζα καὶ ἔφερες τὴ λάμψη στὸ ἔργο μου. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ εἶνε πολὺ μικρή. Λοιπὸν θὰ τὴν πλατύνομε. Α ! ποτὲ δὲν εἶδα νὰ λάμπει σὰν σήμερα ὁ θησαυρὸς ποὺ μ' ἔδωκε ὁ Θεός. Λοιπὸν σὲ παρακαλῶ ὅπως καὶ σὺ ἡ ἴδια τῶκανες «Μὴ φεύγεις, μεῖνε κοντά μου».

ΑΓΝΗ

Θὰ τινάξω τὶς φροντίδες μου, θὰ στεγνώσω τὰ δάκρυα μου. Θὰ κλείσω τὶς ἀνάμνησές μου καθὼς σφραγίζουν ἕνα τάφο. Θ' ἀρμενίσω τὴ θάλασσα τῆς λησμονιᾶς, χωρὶς ἐπιστροφή. Θὰ σβύσω τὸν κόσμο ἐκεῖνο τῶν ὀνείρων ποὺ μοῦ

θυμίζουν χαμένη εὐτυχία. Σ' ἀκολουθῶ ὅσο κι' ἂν εἶνε δύσκολο.

ΜΠΡΑΝΤ

Στὰ πλάτια, ὄξω ἀπ' τὰ στενά.

ΑΓΝΗ

Ὅμως μὴ εἶσαι πολὺ σκληρός.

ΜΠΡΑΝΤ

Κάποιος μεγαλείτερος διατάζει μὲ τὸ στόμα μου.

ΑΓΝΗ

Μὰ ἕνας ὅμως ποὺ βλέπει καὶ τὴ θέληση κι' ἂν ἀκόμα μᾶς λείπει ἡ δύναμη γιὰ τὴν ἐκπλήρωση. (θέλει νὰ φύγει).

ΜΠΡΑΝΤ

Ποὺ πᾶς Ἀγνή ;

ΑΓΝΗ

Α ! οἱ φροντίδες τοῦ σπιτιοῦ δὲν πρέπει νὰ ξεχαστοῦν. Τὰ περασμένα Χριστούγενα μὲ μάλωνες γιὰ τὴν ζωηράδα μου, ἐκεῖ εἶχε ἀναμένες λαμπάδες, ἐδῶ πράσινα στεφάνια, στολίδια, ἀκόμα καὶ σὺ ὁ ἴδιος μὲ τὰ χέρια σου κρεμνοῦσες γελῶντας καὶ τραγουδῶντας παιχνίδια στὸ χριστογεννιάτικο δέντρο. Κι' αὐτὸ τὸ χρόνο θὰ τιμήσομε τὴν ἑορτή, θ' ἀνάψομε κεριά, θὰ τὰ στολίσομε ὅλα μὲ τὸν καλλίτερο τρόπο. Ἂν ὁ Θεὸς κυττάζει στὸ σπίτι μας θὰ μᾶς δεῖ σκυμμένους σέρνοντας τὸν πόνο μας σὰν ἄνθρωποι ποὺ γνωρίζουν νὰ μὴ μουρμουρίζουν καὶ νὰ θυμώνουν, σὰν ἀνθρώπους ποὺ δὲν ἀπορρίχνουν τὴ χαρὰ γιατὶ θέλησε νὰ μᾶς ὀργιστεῖ καὶ νὰ μᾶς δώσει νὰ σύρομε τόσο βαριὰ συμφορά. Κύτταξε βλέπεις δάκρυο στὰ μάτια μου ;

ΜΠΡΑΝΤ (σέρνοντας την ἀπάνω του)

Ἄναψε παιδί μου φῶς. Φῶς νὰ φέρνεις εἶνε ὁ προορισμός σου.

ΑΓΝΗ

Ἀμέσως. Ὅμως χτίσε σὲ παρακαλῶ τὴν ἐκκλησιὰ πρὶν νὰ ξαναλαλήσουν οἱ κορυδαλοί. (φεύγει)

ΜΠΡΑΝΤ (βλέποντας την νὰ φεύγει).

Ὑπάκουη, ὑπάκουη ἀκόμα καὶ μὲς τὴ λύπη. Ὑπάκουη καὶ μέσα στὸ βάσανο τοῦ μαρτυρίου. Ἂν τὸ θάρρος της χάνεται, ἂν ἡ καρδιά της δηλιάζει εἶναι χωρὶς τὴ θέληση της. Δόσε της Θεέ μου θάρρος. Τράβηξε ἀπὸ μένα τὸ πιοτὸ τοῦ πικροῦ ποτηριοῦ, νὰ ρίξω ἀπάνω της τὸ γῦπα τοῦ νόμου, ἐκεῖνον ποὺ διψασμένος πίνει ἀπ' τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς της. Ἔχω δύναμη, ἔχω θάρρος. Ἂς βαρύνει ἀπάνω μου τὸ φορτίο σου. Γιὰ κείνη μόνο ζητῶ ἔλεος.

Μεταφραστὴς ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΤΟΥ "ΒΩΜΟΥ,,

Δεμένος μὲ χρωματιστὸ ἐξώφυλλο, πουλιέται δρ. 6 στὰ βιβλιοπωλεῖα Βασιλείου, Σαλιβέρου, Κουκλάρα.

Στὰ ἴδια βιβλιοπωλεῖα βρίσκονται καὶ περασμένα φύλλα τῆς δεύτερης ἐξαμηνίας.

ΣΤΟΝ ΑΓΥΡΙΣΤΟ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Βράδυ, ὁ ἥλιος ἔγερνε στὴ δύσι του καὶ μιὰ δροσερὴ τραμουντάνα φυσοῦσε.

Βαθειὰ στὸ μπογάζι ἕνα ἄσπρο πανὶ φαίνουνταν ποὺ ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα, τόοο πλησίαζε στὸ νησί.

Τὸν εἶχε πρίμο τὸν καιρὸ καὶ σὲ καμιὰ μισὴ ὥρα ἔπιανε τὴ στερνά.

Ἦταν μιὰ βάρκα μεγάλη καὶ μέσα της κάθουνταν δυὸ ἄνθρωποι, νέος ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος ἡλικιωμένος. Μάζεψαν τὰ πανιὰ καὶ ἔδεσαν τὴ βάρκα στὴν ἐρημηκὴ παραλία.

Ὁ νέος ἀποτάθηκε στὸν ἡλικιωμένο.

— Νὰ μ' ἀπαντέχῃς, καπετὰν—Ἀλέξη· καὶ σὰν δὲν εἶνε νὰ μείνω στὸ σπῆτι, θὰ σοῦ φέρω ὁ ἴδιος χαμπάρι.

— Καλά, ἀπήντησεν αὐτός· εἴμαστε βαθειὰ ἐδῶ κι δὲ μᾶς βλέπουν. Θὲς τώρα ἔλα, θὲς τὸ πρωΐ...

Πετάχθηκε ἔξω ἀπ' τὴ βάρκα καὶ βάδισε στὴ στερνά.

Ἦταν χαρούμενος καὶ στὸ δρόμο ἔτρεχε παρὰ περπατοῦσε. Ἔφθασεν ἔξω ἀπ' τὸ χωριό. Ἄκρηα, ἄκρηα ἐπρόβελνε ἕνα μικρὸ τετράγωνο σπητάκι, μὲ πράσινα παραθύρια μοναχικό...

Ἐκεῖ διευθύνθηκε.

Ἐν' ὦ ὡς αὐτὴ τὴ στιγμή, δὲν εἶχε συναντήσῃ στὸ δρόμο ψυχή, βλέπει τώρα νὰ ἔρχεται κατάντυκρύ του ἕνας νέος τῆς ἡλικίας του.

Πλησίασαν πολὺ καὶ στάθηκαν.

— Ὁ Δημήτρης !..

Ὁ Βαγγέλης !...

Ἡ φωνὲς καὶ τῶν δυὸ ἦταν τρομαχτικές.

Κυττάχθηκαν μεσ' τὰ μάτια καὶ τὸ παληὸ μῖσος ἔλαμψε...

Τώρα θὰ σκοτώνουνταν.

Ἔξαφνα ὁ Δημήτρης φωνάζει τοῦ Βαγγέλη.

— Ἔννοια σου καὶ θὰ σὲ πλερώσω ἐγώ.....

Γυρίζει πίσω καὶ μ' ἕνα τρέξιμο ἀφάνταστο χάνεται ἀπ' ἐμπρός του.

Ὁ Βαγγέλης στέκουνταν ἐστατικός.

Ἔβγαλε ἀπὸ τὴ τσέπη του ἕνα πιστόλι καὶ τὸ κράτησε στὸ χέρι. Σημάδεψε..

Εὐθὺς ὅμως μετάνοιωσε καὶ τὸ ἔβαλε στὴ πίσω τσέπη. Ἐξακολούθησε τὸ δρόμο του καὶ σταμάτησε στὸ τετράγωνο σπητάκι. Χτύπησε καὶ περίμενε νὰ τοῦ ἀνοίξουν.

Μιὰ φωνὴ σὰν μουγκρητὸ ἀκούσθηκε ἀπὸ μέσα, μὰ κανεὶς δὲν φάνηκε νὰ τοῦ ἀνοίξῃ...

— Τί ἔπαθαν, ψιθύρισε καὶ ξαγαχτύπησε.

Πάλιν τὸ ἴδιο μουγκρητὸ καὶ ἡ πόρτα κλειστή.

Ἐκύτταξε τὸ παράθυρο, μέτρησε τὸ ὕψος του καὶ πλησίασε. Ἔβαλε τὸ πόδι του σὲ μιὰ προεξοχὴ τοῦ τοίχου, ἔπιασε μὲ τὸ δεξί του χέρι τὸ παραθυρόφυλλο κ' ἑτοιμάστηκε ν' ἀνεβῇ, ὅταν μιὰ φωνὴ στρυχνή, τὸν ἀνέκοψε.

— Κλέφτη !... Κλέφτη !..

Ἐστράφηκε τρομαγμένος καὶ εἶδε.

Ξεμαλιάρα ἡ Κυρὰ—Σταματίνα, ἀπὸ τὸ δρόμο, τοῦ ἔδειχνε τὰ χέρια της μὲ ἀνοιχτὰ τὰ δάχτυλα, φωνάζοντας ἀκόμα.

— Μητέρα, φώναξε ὁ Βαγγέλης ποὺ τὴν ἀνεγνώρισε. Πήδηξε κάτω, ἔτρεξε κοντά της καὶ τρελλὸς ἀπὸ χαρά, θέλησε νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ.

Ἀλλ' ἡ γρηὰ τὸν ἀπώθησε.

— Κλέφτη ;... ἐφώναξε, μακρυά...

— Μὰ μητέρα, εἶμ' ὁ Βαγγελιός σου...

— Ὁ Βαγγελιός μου , Χα !. χα !. χα !.. Ὁ Βαγγελιός μου πάει στὸν ἀγύριστο...

— Ἐγὼ 'μαι, μητέρα, γυρισ' ἀπὸ τὴ ξενητειά.

Ἡ γρηὰ Σταματίνα οὔτε τὸν γνώριζε γιὰ γιό της, οὔτε τὸν φοβούνταν σὰν κλέφτη. Τοῦ γύρισε τῆς ράχες καὶ ἄνοιξε τὴ πόρτα.

Ὁ Βαγγέλης τὴν ἀκολούθησε μέσα...

Ἡ γρηὰ Σταματίνα προσπαθοῦσε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐννοοῦσε νὰ φύγῃ.

— Μητέρα, ποῦ 'ναι ὁ πατέρας ; ρώτησε, ἀλλ' αὐτὴ ἀγριοκυττάζοντας ἐφώναξε.

— Κλέφτη... Κλέφτη...

Ἀνέβηκαν ἐπάνω καὶ μπῆκαν μέσα στὴ κάμαρα, ὅπου ὁ καπετὰν Νικολὸς ἀγκωμαχοῦσε.

Μόλις εἶδε τὸ Βαγγελιό, ρώτησε βραχνὰ τὴ γρηά του.

— Ποιὸς εἶναι ;

Ὁ Βαγγελιὸς γονάτισε μπροστά του καὶ ψιθύρισε.

— Ἐγώ, πατέρα, ὁ γυιός σου... Συχώρα με...

Θέλησε νὰ τὸν φιλήσῃ, ἀλλ' ὁ γέρος συνωφρυώθηκε καὶ ψιθύρισε.

— Μακρυά...

Σηκώθηκε κ' ἔτρεξε ἱκετευτικὰ στὴ γρηά.

— Μὰ μητέρα δὲ μὲ γνωρίζεις ; εἶμ' ἐγώ, ὁ Βαγγελιός σου.

— Χα !.. χά !,. χα !.. ἐφώναξε ἡ γρηά. Ὁ Βαγγελιός μου ;.. Πάει στὸν ἀγύριστον ὁ Βαγγελιός μου...

Πατέρας καὶ μάννα τὸν ἔδιωχναν.

Θλιμμένος ἐκύτταξε μακρυὰ τὸν οὐρανό, ἔξω ἀπὸ τό παραθύρι, μὰ ξαφνικὰ τὸ πρόσωπό του ἐχλώμιασε πιότερο.

Τρεῖς χωροφύλακες, Καβαλλαρέοι, ἔρχουνταν μὲ καλπασμὸ κατὰ τὸ σπῆτι. Χωρὶς ἄλλο θὰ τοὺς εἶχε στείλει ὁ Δημήτρης..

Σήκωσε τὰ χέρια του ψηλά κι' ἀνεστέναξε βαθειά.

— Μητέρα μου πατέρα... ἐφώναξε καὶ ἡ φωνή του ἔτρεμε καὶ τὰ μάτια του ἦταν ὑγρά. Τὴν εὐχή σας δόστε μου... ἔρχουνται νὰ μὲ πιάσουν...

Γονάτισε πάλι στὸ κρεββάτι καὶ θέλησε νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι τοῦ πατέρα του.

Ἡ γρηὰ ὀπισθοδρόμησε. Οἱ χωροφύλακες πλησίαζαν.

Πάνω ἀπὸ τὸ κρεββάτι τοῦ ἄρρωστου ἦταν ἕνα εἰκόνισμα τοῦ Ἅη—Νικόλα. Τὸ καντῆλι ἔφεγγε.

Σήκωσε τὰ μάτια του καὶ εἶπε, σὰν νὰ προσεύχουνταν.

— Σπῆτι πατρικό, ἔχέ γειά...

Βγῆκε ὄξω κ' ἡ τελευταία λέξη. ποὺ ἄκουσε ἀπ' τὸ πατέρα του ἦταν :

— Στὸν ἀγύριστο...

Οἱ χωροφύλακες πλησίαζαν. Ὁ Βαγγέλης δὲν ἤξερε ποὺ νὰ διευθυνθῇ.

Ἀπεφάσισε κ' ἔτρεκε στὴν ἀκτή... Σὲ λίγο εἶχε χαθῆ μέσα στὰ βράχια. Ἔφασε στὴν ἀκρογυαλιά, ὅπου ἦταν ἀραμένη ἡ βάρκα τους.

— Καπετάνιε... φώναξε μὲ φωνὴ ἀλλοιωμένη ἀπ' τὴ συγκίνηση καὶ τὸ βόβο.

— Αἴ, ποιός ; ρώτησε ὁ καπετὰν—Ἀλέξης καὶ πετάχθηκε ὄρθιος. Ἄ 'Εσύ ;..

— Φευγιό ! γρήγορα καὶ μᾶς κυνηγοῦν.

Ἔλυσε τὰ σχοινιὰ τῆς βάρκας καὶ πήδησε μέσα.

Ὁ καπετὰν—Ἀλέξης ἔβαλε τὰ κουπιά. Ἄνοιξαν τὰ πανιὰ καὶ τράβηξαν γιὰ τὸ μπογάζι.

Εἶχε πειὰ σκοτειειάσει, ὅταν ἕνα σφύριγμα δυνατὸ ἀκούστηκε καὶ τὸ πανὶ ἔγινε ὁλοφούσκωτο.

— Μπουρίνι !.. ἀνέκραξε ὁ καπετὰν—Ἀλέξης.

— Δὲν μπειράζει· τὄχουμε ἀπ' τὴ στερνά.

Σὲ λίγο σηκώθηκε μιὰ δυνατὴ τρικυμία.

Ἡ ψαρόβαρκα πετιούνταν ἀπὸ κῦμα σὲ κῦμα σὰν φύλλο καρυδιοῦ.

Τὸ φῶς τοῦ φάρου μόλις φαίνουνταν τρεμοσβυστό!

— Τράβα δεξὰ τοῦ φάρου, φώναξε ὁ Βαγγέλης, μπουρίνι εἶναι καὶ θὰ περάσῃ....

— Ὁ Ἅη—Νικόλας βοηθός ! ἐψιθύρισε ὁ καπετὰν-Ἀλέξης.

. . . . . .

Ἡ βάρκα ἔφευγε στὰ σκοτεινὰ μὲ ταχύτητα ἀφάνταστη, ἐν ᾧ ἀπ' τὴ στερνὰ ἕνα τραγοῦδι ἕνα τραγοῦδι πνιγμένο τὴ συνώδευε.

.... Τὴ θάλασσα νὰ βλέπω
Τοὺς γεμιτζῆδες νὰ ρωτῶ
Κ' ἐσένα ν' ἀπαντέχω....

— Μὴν εἴδατε τὸ Βαγγελιό μου ; Ἄχ ! Θάλασσα... πάει ὁ Βαγγελιός μου... πάει στὸν ἀγύριστο...

Ἦταν τὸ μυρολόϊ τῆς κυρὰ—Σταματίνας, ποῦ ἦρθε νυχτιάτικα νὰ κλάψῃ τὸ ξενητεμένο της γυιό.

ΣΩΣΟΣ ΔΑΚΗΣ

ΣΟΝΝΕΤΑ

ΜΟΙΡΟΛΟΙ

(Τῆς ἄρρωστης ἀρχοντοπούλας Α. Γ)

Θὰ μοῦ ἔχῃ φέρει ἡ σκλάβα σου τὸ μήνυμα, ἡ Φροσύνη.
Καὶ πρὶν ροδίσῃ ἡ χαραυγὴ στὸ σπήτι σου θαρθῶ.
Μὰ ὅταν σὲ ἰδῶ νὰ κοίτεσαι χλωμή, νεκρή, στὴν κλίνη
μήτε θὰ κλάψω γοερὰ καὶ μήτε θὰ δαρθῶ.

... Μέσα στὴν ἔρμη κάμαρη θἄχουμε οἱ δυό μας μείνει
καὶ γέρνοντας στὰ πόδια σου θὰ ν' ἀποκοιμηθῶ.
Καὶ γιὰ νὰ βρῇ ἡ ψυχούλα σου ἡ πολύπαθη γαλήνη
δὲ θὰ σκώσω τὰ χέρια μου ψηλά, νὰ δεηθῶ.

Μὰ ὡς ἀπ' τὸν ὕπνο τὸν βαρὺ τὴ νύχτα ἀργὰ ξυπνήσω
Θὰ πάρω τὰ νεκρίκια σου νὰ σ'τὰ φορέσω ἐγώ.
Κι' ἀφ' οὗ νυφούλαν ὄμορφη σὲ ντύσω, σὲ στολίσω

καὶ δέσω τὰ χεράκια σου τ' ἄσπρα, τ' ἀχνὰ σταβρό,
ἕνα τραγούδι ὁλόχαρο γιὰ μοιρολόϊ θ' ἀρχίσω
σ' ἀγαπημένο σου παληὸ σκοπὸ νὰ τραγουδῶ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ

ΑΙΩΝΙΑ ΤΑΞΕΙΔΙΑ

Ἐδῶ τριγύρω ὅλα σκοτεινὰ καὶ ὁμιχλιασμένα ποὺ μόλις μπορεῖς νὰ ξεχωρίσεις μὲ τὸ μάτι. Ἀπ' τὴν ὀροφὴ κρέμουνται λιχνάρια, ἀδύνατα, ποὺ φέγγουν μὲ μιὰ κίτρινη σταλαγματιὰ φλόγας. Ποὺ εἶναι λοιπὸν τὰ λουλακιὰ τὰ μπλάβα ποὺ πλέαμε καὶ τὰ βαθιοπράσινα ποὺ ἄγγιζαν τὸ μαῦρο ; Μὲ τὸ φανταστικό μου τὸ ἄλογο σὲ πῆρα ἀπὸ κεῖ γιὰ νὰ μὴν ξαναγυρίσωμε πιὰ πίσω, Ὅλα ἐδῶ ξέθωρα καὶ ξεψυχισμένα, τὸ βαθιοκόκκινο μόνο καίει τὴ φλόγα του σὰ μιὰ πληγὴ νεοανοιγμένη.

Ἀντίκρυ μου πάλι τὸ μελαχροινό σου τὸ πρόσωπο. Τὰ μαλιά σου τὰ κατάμαυρα χτενισμένα μὲ κεῖνο τὸ νέο χτένισμα π' ἀγαπῶ.

Ἕνα ποτῆρι πράσινο ἀφέντι.

Τὰ λυχνάρια μόλις κόβουν τὸ σκοτάδι. Εἶνε οἱ ὧρες τώρα ποὺ ξυπνοῦν οἱ σκοτεινοὶ λογισμοί, ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς ξεθάφτει τὸ μαῦρο ἀλέτρι τῆς νύχτας. Κοντά μου εἶσαι καὶ σοῦ σφίγγω τὸ χέρι κι' ὅμως ὅλες οἱ ζούλιες οἱ ἀπόκρυφες, ἐκεῖνες, ποὺ ποτὲς δὲ σρῦ τις ὀνομάτισα προβέλνουν καφτερὲς σὰν ἀπὸ τὰ βάθια κόλασης. Ὅλες οἱ ὑποψίες, οἱ παλιὲς ὑπόνιες.....ἀλαφρόστρεμες ὅλες οἱ παλιὲς ὑπόνοιες.

Ἀπ' τὸ παράθυρο ξεχωρίζονται φῶτα μισόπνιχτα μέσα στὶς ὁμίχλες.

Χτυπῶ τὴ θύρα τῆς ψυχῆς σου. Τὸ χέρι μου πάντα αἱματωμένο ἀπὸ τὶς πληγὲς ποὺ ἔχει ἀγγίξει. Ζητῶ πάντα ἐκεῖνο ποὺ μέσα σου εἶνε δικό μου. Δόσε μου το ἄνοιξε τὴ ζωή σου γιὰ νὰ τὸ πάρω.

Ἕνα ποτῆρι πράσινο ἀφέντι.

Κανένας ἄλλος σημπότης μαζύ μας ἐξὸν ἀπὸ τὶς χίμαιρες. Πίνουν μαζύ μας καὶ χτυποῦν τὰ ποτήριά τους μὲ τά δικά μας. Οἱ μανδῦες τους σέρνονται ἀπάνω στό τραπέζι μ' ἕνα ξερὸ ἐξακολουθητικὸ τρίξιμο.

Πίνουν μὲ κάποια ποτήρια σμαραγδένια πράσινα ποὺ ἔχουν ἀντιφεγγιὲς θαμπὲς σὰν νεκρικὰ μάτια. Μαῦρο τὸ δικό μου τὸ ποτῆρι, τὸ δικό σου πάντα νεανικὸ καὶ κόκκινο.

Περασμένα τὰ βάθια τῆς νύχτας.

Λίγο λίγο μιὰ ἄσπρη ἀχτῖδα αὐλῆς στὴν ἄκρια τοῦ ὁρίζοντα. Σοῦ φωτίζει ἀδύνατο τὸ καθαρό μέτωπο καὶ τὰ μαλιὰ τὰ κατάμαυρα.

Ἐγὼ βρίσκομαι ἀκόμα στὰ σκοτάδια.

Ἔλα τό φανταστικό μας ἄλογο προσμένει.

Εἶνε ἡ ὥρα τοῦ ἔρωτά μας.

Θὰ κινήσωμε ὄμορφοι καὶ περήφανοι σὰν τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους συμπότες ποὺ ντυμένοι τὶς πορφῦρες καὶ μὲ τὰ καλοχτένιστα μαλιὰ βαρισαρωματισμένα κινοῦσαν μεγαλόπρεποι πρὸς τὰ διονυσιακὰ φάλερνα.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

ΕΓΛΟΓΑ Ι.

Τὸ παινεμμένο ἁγιόκλημα νὰ σ' τὸ περάσω στάσου,
μὲ τὰ χλωμιά μου δάχτυλα νὰ πλέξω τὰ μαλλιά σου,
πρὶν πέση ὁ Ὀχτώβρης γύρω μας καὶ πρὶν νὰ ζωγραφίσ
τ' ἄσπρο φεγγάρι 'στὰ νερὰ καὶ τὴ μαβειὰ τὴ δύσι.
Τὸ μέτωπό σου ἡ παρθενιὰ τὸ στεφανώνει ἀκόμα
κ' ἡ ἄνοιξι μέσα μου φυσάει ἀπ' τὸ δικό σου στόμα,
κ' ἡ λάμψι ἐκείνη κ' ἡ γοργὴ ματιὰ ποὺ ἔχεις γιὰ μένα
μοιάζει ἀντηλιά, ποῦ τριγυρνάει σὲ φύλλα μαραμμμένα.
Τὸ στάχυ 'στὸν ξανθὸν ἀγρό, ποὺ ἀνάσα δὲ σαλεύει,
τὸ χρῶμα αὐτὸ τὸ διαλεχτὸ τῆς ὄψης σου ζηλεύει,
καὶ τὸ καλάμι τὸ λιγνὸ 'στὴν ἀκροποταμιά του
ποὺ ὁ ἥλιος τὴ φλούδα του περνᾶ καὶ φεύγει ἀνάμεσά τ
(ἔτσι ἀγαπάω νὰ τὸν κυττῶ, πεσμένος 'στὸ χορτάρι)—
τόσο χλωμό, ἔτσι διάφανο, θαρρεῖς μαργαριτάρι.—

Ἔλα κι' ἂς ἀναστήσωμε μιὰ ὄψιμη ἀγάπη ἀκόμα !
Δόσε, 'στὶς πλούσιες τοῦ Ἔρωτα τὶς ἡδονές, τὸ στόμα·
καλόβολη στοὺς πόθους μου, γερμένη στὸ πλευρό μου,
ἀλήθεψέ το τ' ὥριμο βουκολικὸ ὄνειρό μου !

Κάποιο λουλοῦδι ξέφυλλο, μιὰ καλαμιὰ σπασμένη,
χάμω ἕνα ἀχνάρι θλιβερὸ σέ λίγο θ' ἀπομένη,
ἕνα σημάδι, τὸ σφιχτὸ κορμί σου ὅπως τ' ἀφήση,
—τὴν ὥρα καὶ τὴ λίγη μας χαρὰ νὰ μαρτυρήση,—
κι' ἕνα φαρμάκι ἀτρύγητο 'στοῦ Ἔρωτα τὴν κυψέλη,
σᾶ στήψω ἀπὸ τὰ χείλια σου τῆς παρθενιᾶς τὸ μέλι.
—Μιὰν ἡδονὴ νὰ σοῦ ζητάω, γιατί, φαρμακεμμένη,
κι' ὅλη τὴν πίκρα, ποὺ φιλάει 'στὸ βάθος της κρυμμένη ;

—Καὶ τί μὲ τοῦτο, ὅσο φαιδρὴ σ' ἔχω κοντά μου ἀλήθεια
Λύτρωσε 'μπρὸς 'στὰ μάτια μου τὰ βαθουλά σου στήθεια
Δόσ' μου γιὰ πρώτη σου φορὰ καὶ μέτρα μου γιὰ πρώτη
τὶς ὠμμορφιές σου ποὺ σκιρτοῦν 'στὴν πιὸ τρελλή τους νειότη
Τὸν ξεχασμένο ἡ σύριγγα σκοπὸ ἂς ξαναλαλήση
(ποὺ εἶχεν ἡ μοῦσα ἡ ἀγροτικὴ τὸν ὕπνο μου λικνίσει)·
μές' 'στὰ κλαριὰ ὁ καλόγνωμος θεὸς θὲ νὰ σαλέψη
καὶ τὸν δειλό μου, ἀπόκρυφα, σκοπὸ θὰ συντροφέψη.

Ἔλα, ὦ βουκολικὴ ὠμμορφιά, κ' ἡ λάμψι πιὰ εἶναι λίγη,
πρὶν νὰ μετάξη τ' ἄπιστο πουλὶ καὶ νὰ μᾶς φύγη·
ὦ Ἔρωτα, φύσησε σ' ἐμέ, καθὼς τὰ φύλλα πέρα
μὲς 'στὸν θερμὸ τὸν ἄνεμο σαλεύουν τὴν ἑσπέρα·
ἂς ἀνασάνη ἡ ἀγάπη σου στὸ στόμα μου καὶ φτάνει
νὰ μοῦ ἀναστήση μιὰ χλωμὴ ψυχή, ποὺ ἔχει πεθάνει.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΓΡΥΠΑΡΗ

ΣΚΑΡΑΒΑΙΟΙ ΚΑΙ ΤΕΡΑΚΟΤΕΣ

12

ΕΡΥΚΙΝΗ

Ἀναδημοσίευση

Ὅσα καράβια τὰ νερὰ τῆς Μεσογείου σχίζουν
Σὰν περιστέρια ὁλόασπρα διπλόνουν τὸ φτερό των
Μπρός σου, Ἐρυκίνη, καὶ ξανθὴ μητέρα τῶν ἐρώτων
Σὲ σὲ λιβάνι ἁγνό, στὲς Κόρες σου χρυσόν κομίζουν.
Καλὸ ταξίδι, ὦ Εὔπλοια, τοὺς δίνεις κι' ἁρμενίζουν
Πρίμα μὲ τὸ βοριὰ καὶ πάλι πρίμα μὲ τὸν νότον,
Στὴν ἀγωνία τῆς τρικυμιᾶς δὲν χύνουν τὸν ἱδρό των,
Καὶ ταγαθά, στὰ πέρατα τῆς γῆς ποῦ θησαυρίζουν.
Τώρα γυρνᾷ φαιδρὸς ὁ ναύτης κι' ὁ καραβοκύρης
καὶ πρὶν σιμώση ὁλότελα τὸ πλοῖο ἐκεῖ στὸ βράχο
Τοὺς περιμένουν ἡ Μαργώ, ἡ Γαλλανθὶς κ' ἡ Φλύρις.
—«Πολύ, Μαργώ μου, σ'ἀγαπῶ—μ'ὅση καρδιὰ μοῦ μένει—
Γιατί, ἔτσι πάντα βοηθὸ τὴν Ἀφροδίτη νάχω,
Τῆς κόρης μοιάζεις ποὺ πιστὴ στὴν Ἴμβρο μὲ προσμένει.

ΥΠΝΟΥ ΓΕΛΙΑ

Ψυχὴ ἀλαφροΐσκιωτη καὶ νεραϊδοπαρμένη,
Πόχεις λουστῇ σ' ἐξωτικιὰν καὶ γάργαρην ἀνάβρα,
Ποῦ ξύπνια ὀνειρεύεσαι καὶ λαγοκοιμισμένη
Κόκκινα βλέπεις τὰ χλωρὰ καὶ κάτασπρα τὰ μαῦρα.
Μὲ τὴ Νουφρὴ—σὲ πράσινο διωρίζη σκυλισμένη
Μὲ φλέβες ἅλικες—ἐχθὲς καὶ πάλι σὲ ξαναύρα,
Τἄκραχτα τὰ μεσάνυχτα, νὰ εἶσαι ἐρωτεμένη
Μ' ὅλην τοῦ ἥλιου τῆς Κιμὶ τὴ φλόγα καὶ τὴ λαύρα !
Καὶ ζήτησα στὰ πέτρινα τὰ χείλη της νὰ βάλω
Φιλί, σᾶν ψυχομάχημα ἁμαρτωλοῦ μεγάλο,
Μ' ἄξαφνα γέλιο ἀκράτητο τῆς σπαρταράει τὸ σῶμα.
Φεύγει ὁ βραχνᾶς ποῦ πλάκωνε τὸ βάρυπνο στομάχι,
Ξυπνῶ, κι' ἀκούω τὸ γέλιο μου ἔτσι νὰ τρέχη ἀκόμα
Σὰν τὸ κρεμάμενο νερὸν ἀνάμεσα ἀπ' τὰ βράχη.

CHILDE HAROLD

«Eine starke schwarze Barke . »
HEINE

Σὰν φάντασμα στὰ κύματα γλυστρᾷ ἡ βάρκα.... Ραίνει
Μὲ στεῖρον φῶς τὸν δρόμο της πεντάρφανη ἡ Σελήνη,
Καὶ τοῦ Λειψάνου ἡ συνοδιά, μαῦρες σκεπὲς ντυμένη,
Βουβή, μηδ' ἕνα στεναγμὸν μηδ' ἕνα δάκρυ χύνει.
Νά... ξαπλωμένος ὁ νεκρὸς Τραγουδιστὴς πηγαίνει...
Μέτωπο ξέσκεπο... ἀνοιχτὰ τὰ μάτια... σὰν νὰ πίνη
Τοῦ φεγγαριοῦ ταπόφεγγα... σᾶν νὰ γρικάη, ποῦ βγαίνει
Στερνὴ ἁρμονία ἀπ' τὴν συρμὴν τῆς πρύμνης κι' ἀργοσβύνει.
Μὰ τί βογγάει στὸ ἀλαργινό, ποῦ χάνεται, ἀκρογιάλι ;
Θὲ νἆνε ἡ Νύφη, ἡ ἄρρωστη Νεράϊδα, ποῦ σπαράζει,
Ζητόντας μὲ τὸν πόνο της καὶ τὴν ψυχὴ νὰ βγάλη....
Ὡς τόσο ἡ βάρκα στὸ κρυφὸ ταραξοβόλι ἀράζει
Ἐνῷ τὰ κύματα σκιαχτὰ μιὰ ἔρχουνται μιὰ πᾶνε
Καὶ στὰ πλευρά της σὰν ζεστὸ παράπονο χτυπᾶνε...

ΚΟΣΜΟΧΑΛΑΣΙΑ

Σὰν μιὰ σταλαματιὰ νερὸ τ' ὁλόγιοσμο φεγγάρι
Κρέμεται μὲς τὸν οὐρανό. Στὰ κάτασπρα ντυμένη,
Φτερὰ κρατόντας παγονιοῦ, πάνοιγοκλεῖ, προσμένει
Ἄπ' τὶς μεγάλες τὶς κορφὲς ταγέρι νὰ φρεσκάρη.
Καὶ πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της τἄστρα γυρνοῦν, σὰν σμάρι
Ξανθὰ μελίσσια, ὅπως γυρνάει κι' ὁ νοῦς της, ὅπου βγαίνει
Καὶ σὰν στρατὸς ἀτέλειωτος κι' ὅλος μαζὺ πηγαίνει
Στὸν καρδιοκλέφτη ὁμορφονιό, τὸν ἀπολησμονιάρη.
Καὶ γὼ τῆς εἶπα :—Κοίταξε νὰ μή μου ἀνασνενάξης·
Γιατὶ ἂν ξεσπάση ὁ πόνος σου—ὁ πόνος ποῦ γνωρίζω—
Καὶ τὴν γαλήνην τοὐρανοῦ φοβοῦμαι μὴν ταράξης.
Φοβοῦμαι τὸ φεγγάρι μας, ποῦ στοὐρανοῦ τὴ μέση
Στέκει, ἀχνὸ ἡλιοστάλαγμα νὰ κρυφολαχταρίζω,
Μὴν ταραχθῆ καὶ λυγισθῆ καὶ σκόρπιο ἐμπρός μου πέση !

ΜΑΚΑΒΡΩ

Τὸν νοῦν μοῦ παίρνει ἡ συμφορά, μὰ τὴν ζωήν μου ἀφήνει.
Γιατὶ τοῦ πόνου τὶς κορφές, ποῦ εἶνε πολύς, δὲν φτάνω·
Δὲν φτάνω, κι' ὄνειρο θαρρῶ πῶς μὲ γελάει πλάνο,
Μὲς τὶς θαμπὲς ἀναλαμοές, ποῦ κἄπου ὁ νοῦς μου χύνει.
Τοῦ κάκου ! ἀπ' ὅ,τι ἀγάπησα καπνὸς δὲν ἔχει μείνη
Καὶ τὄνομα ποῦ πιὸ γλυκὸ μοῦ εἶταν—ἂς πεθάνω !—
Σ' ἄσπρη τώρα ταφόπετρα εἶνε γραμμένο ἐπάνω,
Καὶ ἀπὸ κάτω ἀξύπνητα κοιμᾶμαι Ἐκείνη . . .Ἐκείνη.
Μὰ ὅταν τὶς νύχτες μου περνῶ στὸν τάφο της τριγύρω
Καὶ μοὔρχεται ἀπ' τὸ χῶμά του τὸ ἴδιο ἐκεῖνο μῦρο,
Ποῦ ζωντανὴ τὴν πότισε βαθιὰ ὡς τὰ κοκκαλά της,
Κι' ἀφρὸς στὴ γῆ της τὰ στερνὰ λουλούδια ξεχειλίζουν,
Τὸν πρῶτον τῆς ἀγάπης μας ὕπνον σὰν νὰ θυμίζουν.
Κλίνην θαρρῶ τὸ μνῆμά της ποῦ μὲ καλεῖ κοντά της.

ΠΑΝΙΚΟΣ

Ὁ θεὸς βοηθός μας καὶ σκεπός· μὲς στὴν καρδιὰ τὴν ἄδεια
ἂς ἔμπη ὁ φόβος του ἄγνωμοι, παιδιὰ καὶ νέοι καὶ γέροι.
—Στὰ πλούσια Τέμπη, ἀνάμεσα στοῦ Ἀδμήτου τὰ κοπάδια,
κοιμάται ὁ νέος ὡραῖος βοσκός, στὴ χλόη, τὸ μεσημέρι.
Πλάϊ μας κἄπου οἱ ἀγνώριστοι περνοῦν θεοὶ—ποιὸς ξέρει;
Ὁ θεὸς βοηθός μας καὶ σκεπός, χαράημερα καὶ βράδια·
—Στὸν ὕπνον πνέει τοῦ ὡραιου βοσκοῦ ξεπνοϊσμένο ἀγέρι
κι ἄγνοιαστα βόσκουν λάγια ἀρνιὰ στὰ τροφαντὰ λιβάδια.
Βοσκός, τοῦ Ὀλύμπου ὁ ἐξόριστος, μὰ ὄνειρα θεῖα κάνει·
τῶν Ὀλυμπίων πῶς ὁδηγᾷ τὴν θεία μπομπὴ τοῦ ἐφάνη
καὶ τὸν ἀρχαῖο, στὸν ὕπνο του, σιγανακρούει παιᾶνα.
Τρόμον βαθὺ σκορποῦν τοῦ θείου σκοποῦ τὰ θεῖα τὰ μάγια,
κρατάει τὸ λάλο ἀνάβρυσμα τοῦ βράχου ἡ νερομάννα
καὶ ροβολοῦν κατάραχα τἀρνιὰ γκρεμνοὺς καὶ πλάγια !

Η ΣΦΙΓΓΑ

Στὸ δρόμο, δρόμο τῆς ζωῆς, ποῦ ξεκινάω διαβάτης,
μοῦ ἔχει καρτέρι, πλαγιαστὴ καταμεσὶς στὴ στράτα,
ἡ Σφίγγα, ἡ στρίγλα, μ' ἀνοιχτὰ τὰ πόδια τὰ νυχᾶτα
νὰ κρίνω τἀξεδιάλυτα παραμαντέματά της.
—: Πρόσταξε ὁ Ρήγας μιὰ φορὰ καὶ βγάζει ὁ Ρήγας διάτα
νὰ τρὼν τὴν μάννα τὰ παιδιὰ κ' ἡ μάννα τὰ παιδιά της·
στὴν ἄμμο φύτεψε μηλιὰν ὁ Ρήγας τῆς Μπαγδάτης
καὶ μῆλα τρώει στὰ γέρα του, στάχτη στεγνὴ γιομᾶτα·
—:Τραβάω νὰ φάω τὴ μάννα μου!—Ὥρες καλές, καὶ κείνη,
ὡς ποῦ νὰ πᾷς, ξενύχιασε τἀδέρφια σου καὶ πίνει
τὸ νέο τους αἷμα, κόκκινη ἀπ' τὴν κορφὴ ὡς τὴ φτέρνα
—:Τραβάω νὰ μὲ φάῃ ἡ μάννα μου!—Ὥρες καλές!—Μὰ ὡς [τόσο
καρπὸ ἀπ' τῆς ἄμμος τὴ μηλιὰ θὰ βρῶ καὶ θὰ τῆς δόσω
νὰ ζωντανέψῃ τοὺς νεκρούς — :Τῆς ζωῆς διαβάτη, πέρνα!

ΣΑΠΦΩ

Καὶ τοῦ Λευκάτα ἡ θάλασσα ἡ μακραντιλαλοῦσα
Στρωτὴ περίσσια ἁπλώνεται σὰ σμαραγδένιοι κάμποι·
Τρίσβαθ' αὐγὴ ἀπόκρυφη στὴν ἄβυσσό της λάμπει,
Ὅταν τὰ κύματα στρωθοῦν καὶ πέσῃ ἡ ἀνερροῦσα
Δίχως τραγούδια ἡ Ἀλκυὼν περνᾶ ἡ κελαδοῦσα.
Γιατὶ στὰ δάση τῶν φυκιῶν ποῦ βόσκει ἡ Ἱπποκάμπη
Μὲς στὰ κοράλια, ἀνάμεσα στὰ σιντεφένια θάμπη
Τῆς μαργαριταρόρριζας κοιμᾶται ἡ Μοῦσα ἡ Μοῦσα!
Τὴ λύρα γία παντοτεινὸ προσκέφαλό της ἔχει
Νἀκούῃ καὶ στὸν ὕπνο της σὰν ὄνειρο νὰ τρέχῃ
Καινούργιος πάντα ὁ ἀντίλαλος ἀπ' τὰ παλιά της πάθη.
Κι' ὁ ἥλιος ὅλο του τὸ φῶς ἐπάνω της μαζεύει·
Θαρρεῖς καὶ εἶνε ὁ Φάωνας·—μετάνοιωσε κ' ἐστάθη
Καὶ τῆς νεκρῆς ἀγάπης του τὴν κεφαλὴ χαϊδεύει.

ΠΑΘΟΣ

Ὡς πότε πιὰ ἡ ζωή μας νὰ σαπίζῃ
σὰν τὰ στεκάμενα νερά, ἡ θλιμένη,
καὶ μὲς τὸ βοῦρκο τῆς λιμνιᾶς ν' ἀνθίζῃ
λευκὰ παρθενικὰ ἡ Νυμφαία ντυμένη;
Τὸ πάθος τὸ τρανὸ ζητῶ ποὺ ὁρίζει
τὴ μοῖρα τῆς ζωῆς σὰ νὰ εἴταν ξένη
καὶ τὴν τυφλὴν ἀπόφασι χαρίζει
ποὺ ρίχνονται στὰ κύματα οἱ πνιγμένοι.
Πόθοι, πόθοι κρυφοὶ καὶ πόθοι στεῖροι
ποὺ ἀποτρυγᾶτε τὸ ἄρρωστο ὄνειρό μου,
ἤρθε τὸ πάθος τὸ τρανὸ νὰ σύρῃ
καὶ μένα σκλόβο του ἔξω νοῦ καὶ νόμου,
νὰ μάθω καὶ νὰ πῶ πῶς εἶναι ἴσως
πιὸ δυνατὴ ἡ ἀγάπη κι' ἀπ' τὸ μῖσος.

ΤΡΕΛΛΗ ΧΑΡΑ

Μὲ γυμνὸ πόδι στὰ πλούσια λουλούδια,
Μὲ ξέπλεκα στὲς αὔρες τὰ μαλλιά της,
Πετᾷ ἡ τρελλὴ χαρὰ μὲ τραγούδια,
Παιδούλα δροσερὴ σὰ νυχτομπάτης.
Σὰν πεταλούδα, βελουδένια χνούδια
Τινάζει ἀπ' τὰ πολύχρωμα φτερά της,
Καὶ στὰ τετράξανθά της τὰ πλεξούδια
Κἄτι ἀντιφέγγει σὰ μεσημεριάτης.
Καὶ τὴ χαρά της δὲν κρατεῖ στὰ στήθια
Μὰ ἐκεῖ ποῦ τρελλὰ κράζει: τί μοῦ λείπει,
Νά σου πετιέται ἀπὸ τὰ κουφολίθια
Ἡ γρηὰ Ἠχώ, καὶ τῆς φωνάζει, ἡ λύπη·
Εἶμαι γρηὰ καὶ ξέρω· μόνον ἂν πάθῃς
Μπορεῖς καὶ τί εἶναι ἡ χαρὰ νὰ μάθῃς.

ΥΠΝΟΣ

Ἔλα, ὕπνε, καὶ πάρε με· στὴν κλίνῃ
ποῦ σῶμα καὶ ψυχὴ σοῦ παραδίνω·
κάμε, παρηγοριά μου, ν' ἀπαλύνῃ
ὁ μαῦρος πόνος ποῦ στὰ στήθη κλείνω
Μὲς στὴν νεκρὴ ποῦ σοῦ ζητῶ γαλήνη
σὰν νὰ μὲ πῆρε ὁ ἀδελφός σου ἂς γίνω,
κι' ἀπ' τὴ ζωὴ ποῦ λαχταρῶ ἂς μοῦ μείνῃ
τόση ὅση ἀνασαίνει σ' ἕναν κρῖνο.
Σ' ἕναν κρῖνο λευκὸ σὰν τὸ χαλάζι,
ποῦ ὅταν στὸ νέο φῶς πἀργοχαράζει
ἀναγαλλιάζει ὁ οὐρανὸς κ' ἡ γῆ,
Μιὰ ψυχοῦλα θἀλθῇ τὰ πέταλά του
νἀνοίξῃ ἀκροφιλόντας στὴν αὐγή,
μ' ἕναν κόμπο δροσιᾶς μὲς στὴν καρδιά του.

ΑΓΑΠΗ

Ὅταν μὲς τὴν καρδιὰ τοῦ ἀγρίου χειμῶνα
μιὰ ἀνοιξιάτικη γίνῃ καλωσύνη,
τοῦ βίου μου τὸν σκληρότατον ἀγῶνα
ἕνα ὅραμα εἰρήνης μοῦ ἀπαλύνει.
Μὲς τὴν κορφὴ τῆς θάλασσας, ποὺ μόνα
λίγ' ἀνθόκρινα ἀφροῦ θὲ νἄχουν μείνῃ
ἔρχεται ἰδού! ἡ χρυσόφτερη Ἀλκυόνα
τὴ φωλιὰ τῶν ἐρώτων της καὶ στήνει.
Ἕνα ὄνειρο εἰρήνης ὅμοιο κάνω,
νἄρχουνται δυὸ χεράκια, ὤ χέρια! ἐπάνω
στὴν καρδιά μου νὰ στήνουν μιὰ φωλιά,
καὶ δὲν λυγίζει, οὐδ' ὅσο ἀπ' τὰ βελοῦδα
πἀκουμπᾷ σ' ἕνα ρόδο ἡ πεταλούδα,
ἀνάλαφρα, χνουδάτα, μιὰ σταλιά.

ANDRÉ GIDE

IN MEMORIAM

OSCAR WILDE

Εἶν' ἕνας χρόνος τώρα τὴν ἴδια ἐποχὴ(1) ἤμουν στὴ Biskra ὅταν ἔμαθ' ἀπ' τὶς ἐφημερίδες τὸ θλιβερὸ τέλος τοῦ Oscar Wilde. Ἡ ἀπόσταση δὲ μοῦ ἐσπέτρεψε δυστυχῶς νὰ ἑνωθῶ μὲ τὴ μικρὴ συνοδεία ποὺ ἀκολούθησε τὸ νεκρό του ὡς τὸ νεκροταφεῖο τοῦ ***· μάταια ἀπελπιζόμουν ποὺ ἡ ἀπουσία μου φαινόταν σὰν νὰ λιγόστευε ἀκόμα περισσότερο τὸν τόσο μικρὸ ἀριθμὸ τῶν φίλων ποὺ τοῦ εἶχαν μείνει πιστοί. Τοὐλάχιστον αὐτὰ τὰ λίγα φύλλα θέλησα νὰ τὰ γράψω ἀμέσως ἀλλὰ κάμποσο πάλι καιρὸ τὸ ὄνομα τοῦ Wilde φάνηκε πὼς ἔγεινε κτῆμα τῶν ἐφημερίδων. . . . Τώρα ποὺ κάθε ἀδιάκριτη βοὴ γύρω ἀπ' αὐτὸ τ' ὄνομα τὸ τόσο θλιβερὰ περίφημο ἡσύχασε, ποὺ ὁ ὄχλος τέλος κουράστηκε ἀφοῦ ὕμνησε ν' ἀπορεῖ καὶ τέλος νὰ καταριέται, ἴσως ἕνας φίλος θὰ μποροῦσε νὰ ἐκφράσει μιὰ λύπη ποὺ διαρκεῖ, νὰ φέρει σὰν ἕνα στεφάνι σ' ἕνα ἐγκαταλειμένο τάφο, αὐτὲς τὶς σελίδες τὶς γιομάτες στοργή, θαυμασμὸ κι' εὐλαβικὸ οἶκτο.

Ὅταν ἡ σκανδαλώδης δίκη ποὺ συγκλώνησε τὴν ἀγγλικὴ κοινὴ γνώμη, ἀπείλησε νὰ θραύσει τὴ ζωή του, μερικοὶ λογοτέχνες καὶ λίγοι καλλιτέχνες δοκίμασαν νὰ κάνουν ἕνα εἶδος διασώσεως ἐν ὀνόματι τῆς λογοτεχνίας καὶ τῆς τέχνης. Ἐλπίσανε ὅτι ἐπαινόντας τὸν συγγραφέα θὰ κατόρθωναν νὰ δικαιολογήσουν τὸν ἄνθρωπό.

Ἀλοίμονο! γεννήθηκε τότες μιὰ παρεξήγηση· γιατὶ πρέπει ἐπὶ τελους νὰ τ' ἀναγνωρίσουμε: Ὁ Wilde δὲν εἶναι μεγάλος συγγραφέας. Ὁ μολυβένιος σωρὸς ποὺ τοῦ ἔρριξαν δὲν κατόρθωσε παρὰ ν' ἀποτελειώσει τὴν καταστροφή του: τὰ ἔργα του ἀντὶ νὰ τὸν στηρίξουν φάνηκε σὰ νὰ βυθιζόνταν μαζί του. Ἄδικα μερικὰ χέρια ἁπλώθηκαν. Τὸ κῦμα τοῦ κόσμου ξανάκλεισε. Ὅλα τελειώσαν.

Δὲ μποροῦσε τότε κανεὶς νὰ σκεφτεῖ νὰ τὸν ὑπερασπίσει διαφορετικά. Ἀντὶ νὰ φροντίζουν νὰ κρύψουν τὸν ἄνθρωπο πίσ' ἀπ' τὸ ἔργο του ἔπρεπε νὰ δείξουν τὸν ἄνθρωπο πρῶτα ἀξιοθαύμαστο, ὅπως θὰ προσπαθήσω νὰ τὸ κάνω σήμερα —κατόπι δὲ τὸ ἔργο ποὺ γινόταν ἔτσι λαμπρότερο.—

—«Ἔβαλα ὅλη μου τὴ μεγαλοφυΐα στὴ ζωή μου· δὲν ἔβαλα παρὰ τὸ ταλέντο μου στὰ ἔργα μου», ἔλεγ' ὁ Wilde.

Μεγάλος συγγραφέας ὄχι, δὲν ἦταν, ἀλλὰ μεγάλος viveur, ἂν ἐπιτρέπεται στὴ λέξη νὰ πάρει ὅλη της τὴ σημασία. Ὅμοιος μὲ τοὺς φιλοσόφους τῆς Ἑλλάδος ὁ Wilde δὲν ἔγραφε ἀλλὰ συνομιλοῦσε καὶ ζοῦσε τὴ σοφία του ἐμπιστεύοντας την ἀπρονόητα στὴ ρευστὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων σὰν νὰ τὴν ἔγραφε ἀπάνω σὲ νερό.

Ἐκεῖνοι ποὺ τὸν γνώρισαν περισσότερο ἂς διηγηθοῦν τὴ βιογραφία του· ἕνας ἀπὸ κείνους ποὺ πιὸ ἀχόρταγα τὸν ἄκουσαν διηγιέται ἁπλὰ ἐδῶ μερικὲς προσωπικὲς ἀναμνήσεις.

I

Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἐπλησίασαν τὸν Wilde παρὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, φαντάζονται ἄσχημα, κρίνοντας ἀπ' τὸν ἀδύνατο ἄνθρωπο ποὺ μᾶς εἶχε δώσει πίσω ἡ φυλακὴ τὸ θαυμαστὸ ἄνθρωπο ποὺ ἤτανε πρίν.

Τὸν συνάντησα γιὰ πρώτη φορὰ στὰ 1891. Ὁ Wilde εἶχε τότες ἐκεῖνο ποὺ ὁ Thackeray ὀνομάζει «τὸ κυριώτερο προσὸν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν»· τὴν ἐπιτυχία. Ἡ χειρονομία του, τὸ βλέμμα του θριάμβευαν. Ἡ ἐπιτυχία του ἤτανε τόσο βέβαιη ποὺ φαινόταν σὰν νὰ προηγοῦνταν ἀπ' τὸν Wilde καὶ ὅτι αὐτὸς δὲν εἶχε παρὰ νὰ προχωρήσει. Τὰ βιβλία του φέρναν ἔκπληξη, ἐμέγευαν. Τὰ θεατρικὰ ἔργα του θὰ ἔκαναν σὲ λίγο νὰ τρέξει νὰ τὰ δεῖ ὅλο τὸ Λονδῖνο. Ἤτανε πλούσιος, ἦταν μεγάλος, ἦταν ὄμορφος, γεμᾶτος ἀπὸ εὐτυχίες καὶ τιμές.

Μερικοὶ τὸν συνέκριναν πρὸς ἕνα Ἀσιατικὸ Βάκχο, ἄλλοι πρὸς κάποιο Ρωμαῖο Αὐτοκράτορα, ἄλλοι μὲ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν ἴδιο—κι' ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἀστραποβολοῦσε.

Στὸ Παρίσι, μόλις ἤρθε, τ' ὄνομα του ἔτρεξε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, διηγόνταν γι' αὐτὸν μερικὰ ἀνέκδοτα. Ὁ Wilde δὲν ἦταν ἀκόμα παρ' ἐκεῖνος ποὺ κάπνιζε σιγαρέττα μὲ χρυσὸ ἐπιστόμιο καὶ ποὺ περπατοῦσε στοὺς δρόμους μ' ἕνα λουλοῦδι στὸ χέρι.

Γιατί, ἐπιτήδειος νὰ παρασέρνει ἐκείνους ποὺ κάνουν τὴν κοσμικὴ δόξα, ὁ Wilde κατόρθωσε νὰ πλάσσει μπροστὰ στὴν ἀληθινή του προσωπικότητα ἕνα διασκεδαστικὸ φάντασμα μὲ τὸ ὁποῖο ἔπαιζε μὲ πνεῦμα.

Ἄκουσα νὰ μιλοῦν γι' αὐτὸν στὸ σπίτι τοῦ Mallarmé, τὸν ζωγράφιζαν γιὰ θαυμάσιο συνομιλητὴ κι' εὐχήθηκα νὰ τὸν γνωρίσω, χωρὶς νὰ ἐλπίζω πὼς θὰ τὸ κατώρθωνα. Μιὰ εὐτυχὴς σύμπτωση ἢ καλλίτερα ἕνας φίλος στὸν ὁποῖο εἶχα ἐκφράσει τὴν ἐπιθυμία μου μὲ βοήθησε. Προσκάλεσαν τὸ Wilde σ' ἕνα γεῦμα στὸ ρεστοράν. Ἤμασταν τέσσερες, ἀλλ' ὁ Wilde, ἦταν ὁ μόνος ποὺ μίλησε.

Ὁ Wilde δὲ μιλοῦσε· διηγόνταν. Ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ φαγητοῦ δὲν ἄπαψε νὰ διηγεῖται. Διηγόνταν σιγά, ἁπαλὰ καὶ ἡ φωνή του ἀκόμα ἦταν θαυμασία.

Ἤξερε ἔκτακτα τὰ γαλλικά, ἀλλὰ προσποιοῦνταν πὼς ἔψαχνε λιγάκι τὴς λέξεις ποὺ ἤθελε νὰ κάνει νὰ τὴς περιμένουν. Δὲν εχε σχεδὸν καθόλου ξενικὴ προφορὰ ἢ τοὐλάχιστον δὲν εἶχε παρὰ ὅ,τι τοῦ ἄρεζε νὰ κρατεῖ ἀπ' αὐτὴν καὶ ποὺ μποροῦσε νὰ δώσει στὴ λέξη μιὰ ὄψη νέα κάποτε καὶ παράξενη. Ἐπρόφερνε μ' εὐχαρίστηση ἀντὶ scepticisme: skepticisme . . .

Ἡ ἱστορίες ποὺ μᾶς διηγήθηκι' ἀδιάκοπα ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἦταν συγκεχυμένες καὶ ὄχι ἀπ' τὶς καλλίτερες του. Ὁ Wilde ἀβέβαιος γιὰ μᾶς μᾶς δοκίμαζε. Ἀπ' τὴ σοφία του ἢ ἀπ' τὴν τρέλλα του δὲν ἔδινε ποτὲ παρὰ ὅ,τι νόμιζε πὼς θὰ μποροῦσε νὰ εὐχαριστήσει, νὰ καταλάβει ὁ ἀκροατής του· σερβίριζε στὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τὴν ὄρεξη του τὸ φαγητό του· ἐκεῖνοι ποὺ δὲ περιμέναν τίποτ' ἀπ' αὐτὸν δὲν ἔπερναν τίποτα ἢ πέρνανε μονάχα λίγο ἐλαφρὸ ἀφρό, κι' ἐπειδὴ καταγινότανε πρῶτα νὰ διασκεδάσει πολλοὶ ἀπ'

---

(1) *Γράφτηκε τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1901.*

δσους τὸν γνώρισαν δὲ γνώρισαν ἀπ' αὐτὸν παρὰ μόνο τὸ διασκεδαστή.

Ὅταν τέλειωσε τὸ γεῦμα βγήκαμ' ἔξω. Οἱ δυὸ φίλοι μου περπατοῦσαν μαζὶ κι' ὁ Wilde μὲ πῆγε χωριστά.

—«Ἀκοῦτε μὲ τὰ μάτια, μοῦ εἶπε ἀρκετὰ ἀπότομα. Νὰ γιατὶ θὰ σᾶς διηγηθῶ αὐτὴ τὴν ἱστρία.

»—Ὅταν ὁ Νάρκισσος πέθανε, τὰ λουλούδια τῶν ἀγρῶν ἀπελπιστῆκαν καὶ ζητήσαν ἀπ' τὸ ποτάμι σταγόνες νεροῦ γιὰ νὰ τὸν κλάψουν.—Ὦ! τοὺς ἀπάντησε τὸ ποτάμι, κι' ἂν ὅλες οἱ σταγόνες τοῦ νεροῦ μου ἤτανε δάκρυα, δὲ θὰ εἶχα ἀρκετὰ γιὰ νὰ κλάψω κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο τὸ Νάρκισσο· τὸν ἀγαποῦσα.—Ὦ! ἐπανέλαβαν τὰ λουλούδια τῶν ἀγρῶν, πῶς ἦταν δυνατὸ νὰ μὴν ἀγαποῦσες τὸ Νάρκισσο· ἦταν ὡραῖος. —Ἦταν ἀλήθεια ὡραῖος; ρώτησε τὸ ποτάμι. —Καὶ ποιὸς καλλίτερ' ἀπὸ σένα μπορεῖ νὰ τὸ ξέρει; Κάθε μέρα μέρα σκημένος στὴν ὄχθη σου καθρέπτιζε στὰ νερά σου τὴν ὁμορφιά του....»

Ὁ Wilde στάθηκε μιὰ στιγμή...

— «Ἂν τὸν ἀγαποῦσα, ἀπάντησε τὸ ποτάμι, εἶναι γιατὶ ὅταν ἔσκυβε ἀπάν' ἀπ' τὰ ὄδατα μου ἔβλεπα τὴν ἀντανάκλαση τοῦ νεροῦ μου μὲ στὰ μάτια του.»

Ἔπειτ' ὁ Wilde καγχάζοντας μ' ἕνα παράξενο γέλοιο πρόσθεσε:

— «Αὐτὸ ὀνομάζεται: Μαθητής.»

Εἴχαμε φτάσει μπροστὰ στὴν πόρτα του καὶ τὸν ἀφήσαμε. Μὲ προσκάλεσε νὰ τὸν ξαναϊδῶ. Ἐκείνη τὴ χρονιὰ καὶ τὴν ἀκόλουθη τὸν εἶδα συχνὰ καὶ παντοῦ.

Μροστὰ στοὺς ἄλλους, τὸ εἶπα παραπάνω ὁ Wilde ἔδειχνε μιὰ μάσκα ἐπίσημης ἐμφανίσεως καμωμένη γιὰ νὰ ἐκπλήττει, νὰ διασκεδάζει ἢ καὶ νὰ ἐξοργίζει καμιὰ φορά. Δὲν ἄκουγε ποτὲ τὸν ἄλλον καὶ λίγο τὸν ἔνοιαζε γιὰ τὴ σκέψη ὅταν δὲν ἦταν πιὰ ἡ δική του. Ὅταν δὲν ἔλαμπε πιὰ ἐντελῶς μόνος του σβυνόταν. Δὲν τὸν ξενάβρισκε τότες κανεὶς παρὰ ὅταν ξαναβρισκόταν, μόνος μαζί του.

Ἀλλὰ μόλις βοισκόσαστε μόνος, ἄρχιζε:

—«Τί κάνατ' ἀπὸ χτές;»

Κι' ἐπειδὴ τότε ἡ ζωή μου περνοῦσε χωρὶς προσκόματα ἡ διήγηση ποῦ μποροῦσε νὰ τοῦ κάνω δὲ παρουσίαζε κανένα ἐνδιαφέρον. Ἐπαναλάμβανα ὑπάκουα κάτι μικρὰ γεγονότα, παρατηρόντας, ὅσο μιλοῦσα, τὸ μέτωπο τοῦ Wilde νὰ κατσουφιάζει.

—«Αὐτὸ ἀληθινὰ ἐκάνατε;»

— Ναὶ ἀπαντοῦσα,

— «Κι' αὐτὸ ποὺ λέτε εἶν' ἀλήθεια;»

— Ναὶ ἐντελῶς ἀλήθεια.

— «Μὰ τότε γιατὶ νὰ τὸ ἐπαναλάβετε; Τὸ βλέπετε καλά· αὐτὸ δὲν εἶνε καθόλου ἐνδιαφέρον. —Πρέπει νὰ καταλάβετε πῶς εἶναι δυὸ κόσμοι: ἐκεῖνος ***ποὺ ὑπάρχει*** χωρὶς νὰ μιλοῦμε· τὸν λένε ***ὁ πραγματικὸς κόσμος***, γιατὶ δὲν ὑπάρχει καμιὰ ἀνάγκη νὰ μιλάει κανεὶς γι' αὐτὸν γιὰ νὰ τὸν δεῖ. Κι' ὁ ἄλλος, εἶναι ***ὁ κόσμος τῆς τέχνης***, εἶν' ἐκεῖνος γιὰ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ μιλάει κανεὶς γιατὶ ἀλλοιῶς δὲ θὰ ὑφίστατο.

—«Ἦταν μιὰ φορὰ ἕνας ἄνθρωπος ποὺ ὅλο τὸ χωριὸ τὸν ἀγαποῦσε γιατὶ διηγόταν ἱστορίες. Κάθε πρωΐ ἔβγαιν' ἀπ' τὸ χωριό του, καὶ ὅταν τὸ βράδυ ξαναγυρνοῦσε, ὅλοι οἱ ἐργάτες τοῦ χωριοῦ μαζευόνταν τριγύρω του κι' ἔλεγαν: Ἐμπρός! Διηγήσου μας τί εἶδες σήμερα.—Διηγόταν. Εἶδα στὸ βάθος ἕνα σάτυρο ποὺ ἔπαιζε φλογέρα ἐνῶ χορεύαν τριγύρω του μικροὶ νάνοι.

— Διηγήσου ἀκόμα: τί εἶδες; λέγαν οἱ ἄνθρωποι.

— Ὅταν ἔφτασα στὴν ὄχθη τῆς θάλασσας εἶδα τρεῖς σειρῆνες στὴν ἀκρογιαλιὰ νὰ χτενίζουν μὲ χρυσὸ χτένι τὰ πράσινα μαλλιά τους. —Κι' οἱ ἄνθρωποι τὸν ἀγαποῦσαν γιατὶ διηγόταν ἱστορίες.

Ἕνα πρωΐ βγῆκε, ὅπως κάθε πρωΐ, ἀπ' τὸ χωριό του. Ἀλλὰ σὰν ἔφτασε στὴν ἀκροθαλασσιὰ εἶδε ἄξαφνα τρεῖς σειρῆνες, ἀπάνω στὰ κύματα ποὺ χτένιζαν μὲ χρυσὸ χτένι τὰ πράσινα μαλλιά τους. Καὶ καθὼς ξακολουθοῦσε τὸν περίπατο του εἶδε, φτάνοντας κοντὰ στὸ δάσος, ἕναν Σάτυρο ποὺ ἔπαιζε φλογέρα σ' ἕνα κύκλο ἀπὸ νάνους....

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὅταν γύρισε στὸ χωριό του καὶ τοῦ εἶπαν, σὰν τὶς ἄλλες βραδυές: Ἐμπρός! Διηγήσου μας· τί εἶδες; Ἀπάντησε· Δὲν εἶδα τίποτα!»

Ὁ Wilde στάθηκε λιγάκι ἄφησε νὰ χωνέψω καλὰ τὴν ἐντύπωση τοῦ παραμυθιοῦ του καὶ ξακολούθησε·

— «Δὲν ἀγαπῶ τὰ χείλια σας· εἶναι ἴσια σὰν τὰ χείλια ἐκείνου ποὺ δὲν εἶπε ποτές του ψέματα. Θέλω νὰ σᾶς μάθω νὰ λέτε ψέματα, γιὰ νὰ γίνουν τὰ χείλια σάς ὡραῖα καὶ καμπυλωτὰ σὰν τὰ χείλια ἀρχαίας μάσκας.

Ξέρετε τί χαρακτηρίζει τὸ ἔργο τῆς τέχνης καὶ τί τὸ ἔργο τῆς φύσεώς; Ξέρετε τὴ διαφορά τους; Γιατὶ τὸ κάτωκάτω τὸ λουλοῦδι τοῦ Ναρκίσσου εἶναι ἴσια ὅμορφο μ' ἕνα ἔργο τέχνης καὶ ἐκεῖνο ποὺ τὸ ξεχωρίζει δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι ***ἡ ὡραιότης***.

Ξέρετε τί τὸ ξεχωρίζει;—Τὸ ἔργο τέχνης εἶναι πάντα ***μοναδικό***. Ἡ φύση ποὺ δὲν κάνει τίποτα ποὺ νὰ διαρκεῖ, ἐπαναλαμβάνει, διαιωνίζει διαρκῶς τὰ ἴδια, ὥστε τίποτ' ἀπ' ὅτι ἔκανε νὰ μὴ χαθεῖ. Ἔχει πολλὰ λουλούδια Ναρκίσσου, νὰ γιατὶ καθ' ἕνα μπορεῖ νὰ μὴ ζήσει παρὰ μιὰ μέρα μονάχα. Καὶ κάθε φορὰ ποὺ ἡ φύση ἐφευρίσκει ἕνα νέο εἶδος τὸ διαιωνίζει ἀμέσως. Ἕνα θαλάσσιο τέρας ποὺ βρίσκεται σὲ μιὰ θάλασσα ξέρει πῶς ὑπάρχει σ' ἄλλη θάλασσα ἕνα ἄλλο θαλάσσιο τέρας, τὸ ὅμοιο του.

Ὅταν ὁ Θεὸς πλάθει ἕμα Νέρωνα, ἕνα Βοργία ἢ ἕνα Ναπολέοντα στὴν ἱστορία βάζει κι' ἕναν ἄλλο πλάϊ. Δὲν τὸν γνωρίζουν, ἀλλὰ λίγο ἐνδιαφέρει αὐτό: Τὸ σπουδαῖο εἶναι ***ἕνας*** νὰ πετύχει, γιατὶ ὁ Θεὸς ἐφευρίσκει τὸν ἄνθρωπο κι' ὁ ἄνθρωπος ἐφευρίσκει τὸ ἔργο τῆς τέχνης.

»Ναὶ ξέρω.... μιὰ φορὰ ἔγινε μιὰ μεγάλη ταραχὴ στὴ γῆ, σὰ νὰ ἐπρόκειτο ἐπὶ τέλους ἡ φύση νὰ πλάσει κάτι μοναδικό, κάτι ἀληθινὰ μοναδικὸ—κι' ὁ Χριστὸς γεννήθηκε στὴ γῆ. Ναὶ τὸ ξέρω καλά... ἀλλὰ ἀκοῦστε·

«Ὅταν ὁ Ἰωσὴφ ἀπ' τὴν Ἀρημάθια, κατὰ τὸ βράδυ, κατέβαιν' ἀπ' τὸ βουνὸ τοῦ Μαρτυρίου ὅπου πρὶν ἀπὸ λίγο εἶχε πεθάτει ὁ Ἰησοῦς εἶδ' ἕνα νέο καθισμένο σὲ μιὰ πέτρα ποὺ ἔκλαιγε.

Κι' ὁ Ἰωσὴφ τὸν πλησίασε καὶ τοῦ εἶπε: —Καταλαβαίνω πῶς ἡ λύπη σου θὰ εἶναι μεγάλη γιατὶ πραγματικὰ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦταν ἕνας δίκαιος.—Ἀλλ' ὁ νέος τοῦ ἀπάντησε·—Ὦ! δὲν κλαίω γι' αὐτό! κλαίω γιατὶ κι' ἐγὼ

ἔκανα θαύματα! Κι' ἐγὼ ἔδωσα τὸ φῶς στοὺς τυφλούς, θεράπευσα παραλυτικοὺς κι' ἀνάστησα πεθαμένους. Κι' ἐγὼ ξέρανα τὴν ἄγονη συκιὰ κι' ἄλλαζα νερὸ σὲ κρασί...

Καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲ μὲ σταύρωσαν...»

Κι' ὅτι ὁ Wilde ἦταν πεισμένος γιὰ τὴν ἀντιπροσωπευτική του ἀποστολὴ τὸ ἀντελήφθηκε πολλὲς φορές. Τὸ εὐαγγέλιο ἀνησυχοῦσε καὶ σκότιζε τὸν εἰδωλολάτρη Wilde. Δὲν τοῦ συγχωροῦσε τὰ θαύματα του. Τὸ Ἐθνικὸ θαῦμα εἶναι τὸ ἔργο τέχνης· ὁ Χριστιανισμὸς τὸ ποδοπατοῦσε.

Κάθε γερὸς τεχνικὸς ἰρρεαλισμὸς ἀπαιτεῖ ἕνα ρεαλισμὸ πεπεισμένο στὴ ζωή.

Οἱ πιὸ ἔξυπνοι μύθοι του, ἡ πιὸ ἀνυσηχαστικὲς εἰρωνίες του ἦταν γιὰ νὰ ἀντιπαρασταίνει τὶς δυὸ ἠθικές· ἐννοῶ δηλαδὴ τὸν Εἰδωλολατρικὸ νατουραλισμὸ καὶ τὸν Χριστιανικὸ ἰδεαλισμὸ καὶ νὰ δείχνει τὸν τελευταῖο ἄδειο ἀπὸ κάθε σημασία.

«Ὅταν ὁ Ἰησοῦς θέλησε νὰ γυρίσει πίσω στὴ Ναζαρέτ, διηγότανε, ἡ Ναζαρὲτ ἤτανε τόσο ἀλλαγμένη ποὺ δὲν ἀναγνώρισε τὴν πόλη του. Ἡ Ναζαρέτ, ὅπου εἶχε ζήσει, ἦταν γεμάτη ἀπὸ ὀδυρμοὺς κι' ἀπὸ δάκρυα· αὐτὴ ἡ νέα πόλη γεμάτη ἀπὸ γέλοια καὶ τραγούδια. Κι' ὁ Χριστός, μπαίνοντας στὴν πόλη, εἶδε δούλους φορτωμένους λουλούδια, ποὺ πήγαιναν μὲ βῆμα βιαστικὸ πρὸς τὴ μαρμάρινη σκάλα ἑνὸς σπιτιοῦ καμωμένου ἀπὸ μάρμαρο ἄσπρο. Ὁ Χριστὸς μπῆκε μέσα στὸ σπίτι, καὶ στὸ βάθος μιᾶς αὐλῆς ἀπὸ ἴασπι, εἶδε, ξαπλωμένο σ' ἕνα πορφυρένιο κρεββάτι, ἕναν ἄνθρωπο ποὺ τὰ λυτά του μαλλιὰ ἦταν ἀνακατωμένα μὲ κόκκινα τριαντάφυλλα καὶ ποὺ τὰ χέρια του ἤτανε κόκινα ἀπὸ κρασί. Ὁ Χριστὸς τὸν πλησίασε, τὸν ἄγγιξε στὸν ὄμο καὶ τοῦ εἶπε: —Γιατί ζεῖς αὐτὴ τὴ ζωή;—Ὁ ἄνθρωπος γύρισε πρὸς τὸ μέρος του, τὸν ἀναγνώρισε καὶ πάντησε: —Ἤμουν λεπρός· μὲ γιάτρεψες Γιατὶ θὰ περνοῦσα ἄλλη ζωή;

»Ὁ Χριστὸς βγῆκε ἀπ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Καὶ νὰ ποὺ μὲς τὸ δρόμο εἶδε μιὰ γυναῖκα μὲ τὸ πρόσωπο καὶ τὰ φορέματα βαμμένα καὶ ποὺ στὰ πόδια της φοροῦσε μαργαριτάρια: καὶ πίσω της περπατοῦσ' ἕνας ἄνθρωπος ποὺ τὸ ροῦχο του ἤτανε δίχρωμο καὶ ποὺ τὰ μάτια του γεμίζανε ἀπὸ πόθους. Καὶ ὁ Χριστὸς πλησίασε τὸν ἄνθρωπο τὸν ἄγγιξε στὸν ὄμο καὶ τοῦ εἶπε· —Γιατί λοιπὸν ἀκολουθεῖς καὶ κυττάζεις ἔτσι αὐτὴ τὴ γυναῖκα; —Ὁ ἄνθρωπος γύρισε πρὸς τὸ μέρος του τὸν ἀναγνώρισε καὶ ἀπάντησε: —Ἤμουν τυφλός· μὲ γιάτρεψες. Τί ἄλλο νὰ κάνω τὴν ὅραση μου;

»Καὶ ὁ Χριστὸς πλησίασε τὴ γυναῖκα: —Αὐτὸς ὁ δρόμος ποὺ ἀκολουθεῖς, τῆς εἶπε, εἶν' ὁ δρόμος τῆς ἁμαρτίας· γιατὶ νὰ τὸν ἀκολουθεῖς; —Ἡ γυναῖκα τὸν ἀνεγνώρισε καὶ τοῦ εἶπε γελόντας· —Ὁ δρόμος ποὺ ἀκολουθῶ εἶν' εὐχάριστος καὶ μοῦ συγχώρεσες ὅλες μου τὶς ἁμαρτίες.

»Τότε ὁ Χρισυὸς ἔννοιωσε τὴν καρδιά του γεμάτη λύπη καὶ θέλησε νὰ φύγει ἀπ' αὐτὴ τὴν πόλη. Ἀλλὰ καθὼς ἔβγαινε ἀπ' αὐτὴ εἶδε τέλος, στὴν ἄκρη ἀπ' τὰ ὀχυρώματα, ἕνα νέο ποὺ καθότανε κι' ἔκλαιγε. Ὁ Χριστὸς τὸν πλησίασε καὶ ἀγγίζοντας τὶς μποῦκλες τῶν μαλλιῶν του τοῦ εἶπε: —Φίλε μου, γιατί κλαῖς;

»Κι' ὁ Λάζαρος σήκωσε τὰ μάτια, τὸν ἀναγνώρισε καὶ ἀπάντησε: —Εἶχα πεθάνει καὶ μὲ ἀνάστησες· τί ἄλλο νὰ κάνω τὴ ζωή μου;»

— «Θέλετε νὰ σᾶς πῶ ἕνα μυστικό; ἄρχιζ' ὁ Wilde μιὰ ἄλλη μέρα· —ἦταν στὸ σπίτι τοῦ Heredia· μὲ πῆρε χωριστὰ στὴ μέση τοῦ σαλονιοῦ ποὺ ἦταν γεμάτο κόσμο—ἕνα μυστικὸ... ἀλλὰ ὑποσχεθῆτε μου νὰ μὴν τὸ ξαναπῆτε σὲ κανένα... Ξέρετε γιατί ὁ Χριστὸς δὲν ἀγαποῦσε τὴ μητέρα του; —Αὐτὸ μοῦ τὸ εἶχε πεῖ στ' αὐτί, μὲ χαμηλὴ φωνὴ καὶ σὰν ντροπαλά. Ἔκανε μιὰ μικρὴ στάση, ἔπιασε τὸ χέρι μου, ὑποχώρησε λίγο, κατόπι ξεσπόντας ἀπότομα σὲ γέλοιο:

— Εἶνε γιατ' ἦταν παρθένος!!...»

Ἂς μοῦ ἐπιτραπεῖ ἀκόμα ν' ἀναφέρω αὐτὸ τὸ μῦθο, ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ παράξενους ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἐγκλιματισθῆ τὸ πνεῦμα—κι' ἂς καταλάβει ὅποιος μπορεῖ τὴν ἀντίθεση ποὺ φαίνεται πῶς μόλις ἐφευρίσκει ὁ Wilde:

«... Ἔπειτα ἔγεινε μεγάλη σιωπὴ στὸ Δικαστήριο τοῦ Θεοῦ.—Κι' ἡ ψυχὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ προχώρησ' ὁλόγυμνη μπροστὰ στὸ Θεό.

Κι' ὁ Θεὸς ἄνοιξε τὸ βιβλίο τῆς ζωῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ:

— Βέβαια ἡ ζωή σου ἦταν πολὺ κακή· Ἔχεις... (ἀκολουθοῦσε μιὰ καταπληκτική, μιὰ θαυμασία ἀπαρίθμηση ἀπὸ ἁμαρτίες).—Ἀφοῦ τὰ ἔκανες ὅλ' αὐτὰ χωρὶς ἀμφιβολία θὰ σὲ στείλω στὴν Κόλαση.

— Δὲν μπορεῖς νὰ μὲ στείλλεις στὴν Κόλαση.

— Καὶ γιατί δὲ μπορῶ νὰ σὲ στείλλω στὴν Κόλαση;

— Γιατὶ ἔζησα ὅλη μου τὴ ζωή.

Τότε ἔγεινε μεγάλη σιωπὴ στὸ Δικαστήριο τοῦ Θεοῦ.

— Καλά! ἀφοῦ δὲ μπορῶ νὰ σὲ στείλλω στὴν Κόλαση θὰ σὲ στείλλω στὸν Οὐρανό.

— Δὲ μπορεῖς νὰ μὲ στείλεις στὸν Οὐρανό.

— Καὶ γιατί δὲ μπορῶ νὰ σὲ στείλλω στὸν Οὐρανό;

— Γιατί δὲ μπόρεσα ποτὲ νὰ τὸν φαντασθῶ.

Κι' ἔγεινε μεγάλη σιωπὴ στὸ Δικαστήαιο τοῦ Θεοῦ(1)».

Ἕνα πρωΐ ὁ Wilde μοῦ ἔδωσε νὰ διαβάσω ἕνα ἄρθρο ὅπου ἕνας ἀρκετὰ χοντροειδὴς κριτικὸς τὸν συγχαιρότανε γιατὶ «ξέρει νὰ ἐφευρίσκει ὡραίους μύθους γιὰ νὰ ντύνει καλλίτερα τὴ σκέψη του.»

— «Νομίζουν, ἄρχισ' ὁ Wilde, πῶς ὅλες ἡ σκέψεις γεννιοῦνται γυμνές... Δὲν καταλαβαίνουν ὅτι ***δὲν μπορῶ*** νὰ σκεφτῶ ἀλλοιῶς παρὰ μὲ μύθους. Ὁ γλύπτης δὲ ζητάει νὰ μεταφράσει σὲ μάρμαρο τὴ σκέψη του· ***σκέπτεται σὲ μάρμαρο*** κατ' εὐθείαν.

«Ἦταν ἕνας ἄνθρωπος ποὺ δὲ μποροῦσε νὰ σκεφτεῖ παρὰ σὲ μπροῦντζο. Καὶ σ' αὐτὸ τὸν ἄνθρωπο ἤρθε μιὰ μέρα μιὰ ἰδέα, ἡ ἰδέα τῆς χαρᾶς, τῆς χαρᾶς ποὺ διαρκεῖ μιὰ στιγμή. Κι' ἔννοιωσε τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν πεῖ. Ἀλλὰ σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο δὲν ἔμενε πιὰ οὔτ' ἕνα κομάτι μπρούντζου, γιατὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν εἶχαν μεταχειριστεῖ ὅλο. Κι' αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔννοιωσε πῶς θὰ γινότανε τρελλὸς ἂν δὲν ἔλεγε τὴν ἰδέα του.

»Καὶ σκεπτόταν ἕνα κομάτι μπρούντζου, ποὺ ἦταν στὸν τάφο τῆς γυναῖκας του, ἕνα ἄγαλμα καμωμένο γιὰ νὰ στολίζει τὸν τάφο τῆς γυναῖκας του, τῆς μόνης γυναῖκας ποὺ

---

(1) Ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Villier de l'Isle Adam τὸ πρόδωσε, ὅλος ὁ κόσμος ξέρει, ἀλοίμονο! τὸ μεγάλο μυστικὸ τῆς Ἐκκλησίας: ***Δὲν ὑπάρχει Καθαρτήριο.***

εἶχ' ἀγαπήσει· ἦταν τὸ ἄγαλμα τῆς λύπης, τῆς λύπης ποὺ κρατάει στὴ ζωή. Κι' ὁ ἄνθρωπος ἔννοιωσε πὼς θὰ γινότανε τρελλὸς ἂν δὲν ἔλεγε τὴν ἰδέα του.

»Πῆρε λοιπόν, αὐτὸ τὸ ἄγαλμα τῆς λύπης, τῆς λύπης ποὺ κρατάει τὴ ζωή· τὸ κομάτιασε, τὸ ἔλυωσε κι' ἔκαν' ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄγαλμα τῆς χαρᾶς, τῆς χαρᾶς ποὺ δὲν διαρκε παρὰ μία στιγμή.»

Ὁ Wilde πίστευε σ' ἕνα εἶδος πεπρωμένου τοῦ τεχνήτη κι' ὅτι ἡ ἰδέα εἶναι πιὸ δυνατὴ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

—«Ὑπάρχουν, ἔλεγε, δυὸ εἰδῶν τεχνῆτες: οἱ πρῶτοι φέρνουν ***ἀπαντήσεις***, κι' οἱ ἄλλοι ***ἐρωτήσεις***. Πρέπει νὰ ξέρει κανεὶς ἂν εἶναι ἀπὸ κείνους ποὺ ἀπαντοῦν ἢ ἀπὸ κείνους ποὺ ρωτοῦν· γιατὶ ἐκεῖνος ποὺ ρωτᾶ δὲν εἶναι ποτὲς ἐκεῖνος ποὺ ἀπαντᾶ. Ὑπάρχουν ἔργα ποὺ περιμένουν καὶ ποὺ δὲν τὰ καταλαβαίνουν πολὺ καιρό· εἶναι γιατὶ ἔφερναν ἀπαντήσεις σ' ἐρωτήσεις ποὺ δὲν εἶχαν ἀκόμη θέση· γιατ ἡ ἐρώτηση ἔρχεται συχνὰ πολύ, ἀπελπιστικὰ ἀργότερα ἀπ τὴν ἀπάντηση.»

Κι' ἔλεγ' ἀκόμα:

—«Ἡ ψυχὴ γεννιέται παλιά, γυρισμένη μέσα στὸ σῶμα· γιὰ νὰ τὴν ξανανοιώσει γερνάει κι' αὐτό. Ὁ Πλάτων εἶν' ἡ νεότητα τοῦ Σωκράτη...»

Ἔπειτα ἔμεινα τρία χρόνια χωρὶς νὰ τὸν ξαναϊδῶ.

(Στὸ ἐρχόμενο τὸ τέλος)

Μεταφραστὴς ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΒΡΑΚΗΣ

ΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Ἡ βαρκοῦλα σκιρτᾶ σὲ γλαυκὴν ἀγγαλιὰ
Μὲ νωχέλεια ξαπλώνει στὸ κῦμα καὶ νάζι,
Τοῦ σκοινιοῦ της τεντώνει τὴ δεμένη θηλειὰ
Ποὺ βαστᾶ τη ἐνῶ αὐτὴ γιὰ τὸ πέλαο πλαντάζει.

Πέφτει, πέφτει τῶν φώτων χρυσαφένια βροχὴ
Καὶ τὴ δέχεται ἡ θάλασσα ἐρωτιάρα Δανάη,
Στὰ νερὰ τρεμουλᾶνε μ' ἁπαλὴ ταραχὴ
Ἀσημένιοι μπερντέδες ποὺ ἡ λάμψη κρεμάει.

Πέρα ἀχεῖ ἡ μουσικὴ στεναγμοὺς ἀργυροὺς
Κι ὡς σὲ κάτου ἀπ' τὴ θάλασσα χτισμένα σαλόνια
Λὲς νεράιδες καὶ Τρίτωνες πλέκουν χοροὺς
Καὶ Σειρῆνες τραγούδια τονίζουν ἀηδόνια.

Ὅλο εὐγένεια μιὰ στράταν ἀνοίγει πλατειὰ
Μὲς στὸ πέλαο ὡς πέρα τ' ἀσημένιο δρεπάνι
Καὶ μιὰ βάρκα ξανοίγει μὲς στὸ φῶς ἡ ματιὰ
ποὺ σὰν ἥσκιον ὀνείρου τὴ θωράει, τὴ χάνει.....

Ὠ ἔλα τώρα! Ἂν διπλώνουν ταχνά τους φτερὰ
Τὰ φῶτα, ματάκια κι' ἂν κλειοῦν νυσταγμένα,
Σὰ γλάρος ἀνοίγει καὶ πάει στὰ νερὰ
Μὲς σὲ μάγια ἡ βαρκοῦλα ποὺχει ἡ Ἑκάτη ριγμένα

ΝΙΚΟΣ ΛΑΙΔΗΣ

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

Σὰ βραδινὸν ἡσύχασμα τῶν ἡμερήσιων πόνων
Σὲ δέχτηκα γλυκειὰ ἀδερφή, κι' ὅπως στὸ πλούσιο βράδι
Τὸ σκοτεινόν, ἢ στὸ βαθὺ σμαράγδι τῶν λειμώνων,
Τῆς κόρης μου ὅλο ἀνοίχτηκε κοντά σου τὸ μαβράδι.

Τὸ πέρασμά σου, μάγισσα τῶν δεκαπέντε χρόνων,
Ἀπόδιωξε, σὰν ὁ ἁπαλὸς ὁ λύχνος, τὸ σκοτάδι
Κι' ὡσὰ θυσία πασχαλινὴ γιὰ τὸ Ἄστρο τῶν αἰώνων,
Ἀσώτεψα γιὰ χάρη σου τὸ τρίσβαθό μου χάδι.

Κι' ὡς μοῦ ἅπλωσες τὰ χέρια σου γιομάτα καλωσύνη,
Τραγούδι ἐχύθη στὴν ψυχή μου ἁπλό, ἡ εὐγνωμοσύνη!
Καὶ τώρα πιὰ ποὺ ἀνάγυρτος στὸ ἀπάνεμο ἀκρογιάλι

Ξεχάνω κάθε θύμηση καὶ πόθο ἐαρινό,
Ὡσὰ λαμπρὸς αὐγερινὸς ὀρθόφτερη προβάλλει
Γιὰ σένα εὐχὴ στὰ φρένα μου καὶ πάει στὸν οὐρανό!

ΝΙΚΟΣ ΠΡΟΕΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΡΕΜΑ

Ρέμα εἶν' ὁ κόσμος καὶ μᾶς παίρνει γῦρα
ἀνακατώνοντάς μας καὶ μᾶς πάει
στἄγνωστο πέλαο, ποὺ μιὰ κρύα πλημμύρα
σὲ πνίγει στὸ λαιμὸ καὶ σὲ ρουφάει...

Κάποιο κακὸ χρησμὸ νὰ σοῦ μηνάῃ
ἀκοῦς ἡ δολερόπλεκτή σου ἡ μοῖρα,
κλίνεις τ' ἀφτιὰ κι ὁ νοῦς σου δὲ γροικάει,
φεύγεις καὶ σύ, τὸλέθρου ἐγίνεις κλήρα!

Τ' ὀλέθρου, ἀνθρώπου φάσμα, ἐσύ, κρυμμένο
σὲ κάποι' ἀνείπωτ' ἄδυτα καὶ βύθη,
σὲ κάποια βύθη ὀνείρου σκεπασμένου

ἀπ' τ' ἄγνωστου τὸ σκότος τὸ δεμένο,
μέσ' τὸ φρικτὸ χρησμὸν ὁποὺ δὲ λύθη,
τοῦ πάθους σου, ὦ γενιά, τοῦ πονεμένου...

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Εἶνε ἡ ψυχή μου ἀστροφεγγιὰ καὶ φὼς μὲ περιχύνει,
ἀκούω τοῦ κόσμου τὸ βοητὸ καὶ θεία χαρὰ μὲ ζώνει
καὶ γιὰ τὴν ὥρα ἐγὼ ξεχνῶ τῆς Μοίρας τὸ μπουρίνι,
ὁποὺ χτυπάει τὴν ὕπαρξη καὶ μᾶς τὴ φαρμακώνει...

Ξανοίγω πίσω στοὺς καιροὺς καὶ ἡ φαντασία μοῦ δίνει
τὸ πιὸ γλυκόπιοτο πιοτὶ ὁποὺ γλυκὰ ναρκώνει
καὶ πίνω καὶ ξεχάνομαι καὶ τὸ πιοτὶ μὲ πίνει...
—Σ' ὄνειρα ἂν δένεται ἡ ψυχὴ κι' ὁ πόθος δυναμώνει!—

Θωρῶ καὶ παίρνω τοὺς καιροὺς σὰν ἄνθια, μαργαρίτες,
καὶ γὼ ρουφῶ τὸ μῦρο τους καὶ τὰ μαδῶ ἕνα, ἕνα,
—Χίλιοι μαγνῆτες μέσα μου κι' οἱ χρόνοι εἶνε οἱ μαγνῆτες!—

καὶ τὰ σκορπῶ στὸν ἄνεμο μὲ κστατικὰ τὰ φρένα,
λέγοντας: Ἔτσι πλάστηκαν οἱ χρόνοι σὰν τὰ φύλλα
καὶ μόνο ἡ θύμηση κρατεῖ, θαρρεῖς, μι' ἀνατριχύλα...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΙΝΑΛΙΩΤΗΣ

ΟΙ ΑΡΝΗΤΑΙ

Περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον ἀναγνωρίζουμε ἐμεῖς οἱ Νέοι τὸ δικαίωμα ἢ καλύτερα τὸ καθῆκον κάθε Σοφοῦ ποὺ ἐσχημάτισε μιὰν ἰδέα γιὰ τὰ γύρω του, νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἰδέα του αὐτὴν ἐλεύθερα καὶ μὲ τὴν ἀξίωσην ἀκόμη νὰ τὴ σεβαστοῦμε. Ὅταν ὅμως εἰς τὴν ἰδικήν μας περίπτωσιν γνωματεύῃ ἡ ἐκχειλίσασα Σοφία τοῦ κ. Λ. Καρζῆ, ἢ τοῦ κ. Γ. Πολίτη, ἢ τοῦ κ. Ἀποστολάκη (ἱεραρχικὴ ἀνισορροπία) καὶ τῶν λοιπῶν συντρόφων; Κι' ὅταν ὁ ἴδιος ὁ τρόπος τῆς διατυπώσεως τῆς προσωπικῆς ἀντιλήψεως τοῦ Σοφοῦ μας, εἰδικῶς γιὰ τὴ σημερινὴ κατάσταση τῆς Νεοελληνικῆς Ποιήσεως, δείχνει καθαρὰ ὅτι κάθε ἄλλο παρὰ στηρίζεται στὴν ἁπλῆ ἠθικὴ; Βέβαια τὰ πράγματα ἀλλάζουν πολύ.

***

Τὰ ἀρνητικὰ στεῖρα πνεύματα ὀργιάζουν τριγύρω μας. Καὶ θὰ ἤμαστε ἀληθινὰ πολὺ ἀφελεῖς ἂν ἐξακολουθούσαμε νὰ τοὺς ἀπαντοῦμε μὲ τὴν ὡς τὰ σήμερα περιφρονητική μας σιωπή. Ἡ μέθοδος αὐτὴ ἔφερε τὸ ἀντίθετο ἀπὸ ὅ,τι ἐπροσδοκούσαμε ἀποτέλεσμα: Τοὺς ἀπεθράσυνε. Μετὰ τὸν κ. Καρζῆν—παρασυρόμενον ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὴν παθολογικήν του ἰδεολογίαν—ἰδοὺ ὁ κ. Γ. Πολίτης. Καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλος. Καὶ κατόπιν ἄλλος. Θὰ ἴδωμεν δηλαδὴ ὅλους τοὺς χρεοκοπήσαντας φιλολογίσκους νὰ ὁπλίζουνται ἀνήθικα καὶ ἄνανδρα μὲ τὴν πλέον ταπεινὴν ἀστήρικτην ἄρνηση καὶ νὰ βγαίνουν κάθε τόσο—σὰν ἀνήσυχοι σαλτιμπάγκοι—σ' ἕνα ψήλωμα νὰ καταρρίψουν ἀνεγνωρισμένες ἀξίες, καὶ νὰ μᾶς ποῦν τὶς γνῶμες των. Μὲ μιὰν ἀνεξήγητην ἐπιδεικτικὴ τάση νὰ φανοῦν μπροστά μας ἀνώτεροι ἀπ' ὅ,τι εἶναι, μὲ μιὰ παιδικὴ προσπάθεια νὰ ξεπεράσουν τὸν ἑαυτό τους δὲν κατορθώνουν παρὰ νὰ κάνουν μιὰ τούμπα στὸν ἀέρα καὶ αὐτὴν τόσο ἀδέξια ποὺ δὲν πετυχαίνουν οὔτε κἂν νὰ μὰς διασκεδάσουν. Τὸ θεαμά τους ὡστόσο εἶναι ἀποκρουστικό. Ἡ κουφότης, ἡ κενότης, ἡ ἀγιάτρευτη ἀρρώστια ἑνὸς ξενοπαθοῦς μυαλοῦ μέσα στὸ ὁποῖον γρονθοκοποῦνται παρεξηγημένα τὰ διάφορα μοντέρνα συστήματα, οἱ διάφορες δανεισμένες δοξασίες καὶ πάνω ἀπ' ὅλα μιὰ πολὺ κακῆς ποιότητος φιλοδοξία νὰ δημιουργήσουνε θόρυβο γύρω ἀπὸ τὸ ἀσήμαντο ὀνοματάκι τους, δὲν τοὺς συγκρατεῖ οὐδὲ πρὸ τῆς δημοκοπικῆς ἐνηέρου ἐκμεταλλεύσεως τιμημένων ὀνομάτων ζώντων καὶ νεκρῶν. Καὶ προσπαθοῦντες νὰ κρύψουν τὴν κακοήθη προθεσή των δὲ διστάζουν ἀκόμη καί ν' ἀναστήσουν ***ἐθνικοὺς*** βρυκόλακες γιὰ νὰ τονώσουν δῆθεν τὴν σφριγῶσαν ψυχὴν τῆς Νέας Γενεᾶς!

***

Πολὺν καιρὸν ἔτσι, ἀδικαιολογήτως, ἀνεχόμαστε νὰ μᾶς μεταχειρίζεται ὡς ***τὴν προχειροτέραν πρόφασιν*** τὸ κάθε μέλος τῆς «ἀρνητικῆς συνομοταξίας» ὁπόταν ἀποφασίσῃ, γιὰ ὁποιονδήποτε λόγον νὰ ἀρνηθῇ μίαν ἀξίαν. Μὲ τὴν ὡς τὰ σήμερα δηλαδὴ ἀδιάφορην ἀπέναντί των στάσῃ μας σταθήκαμε ἀκουσίως μας οἱ πολυτιμότεροι βοηθοί των εἰς τὸ ὄχι ἔντιμον ἔργον των. Καὶ ὅσο μὲν ἡ ἀριστολογία των δὲν ἄγγιζε πρόσωπα ἀγαπημένα μας, ἀλλὰ περιωρίζετο νὰ ἐκφέρῃ γνῶμες διὰ τὴν ἀνάγκην μιᾶς νέας ***κοσμογονίας***, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε μεγάλην σημασίαν. Ἀλλὰ τώρα, ἕνεκα δῆθεν ἡμῶν πάλιν, ἐκστομίζονται οἱ πλέον ταπεινές, οἱ πλέον παιδαριώδεις κρίσεις εἰς βάρος τῆς ποιητικῆς δημιουργίας τοῦ κ. Παλαμᾶ καὶ θίγεται ἀνευλαβῶς τὸ ἔργον τοῦ κ. Σικελιανοῦ. Ἂν καὶ δὲν ἔχουν οἱ ποιηταὶ ἀνάγκην ἀπολογητῶν (τὸ ἔργον των εἶναι ἡ εὐγλωττότερη ἀπάντηση) ἔχομεν ἐν τούτοις χρέος ἐμεῖς οἱ Νέοι, νὰ ὁμιλήσωμεν. Ἡ σιωπή μας, ἐκτὸς ποὺ θὰ μᾶς ἔδειχνε ***ἀγνώμονας*** στὴν ἴδια μας συνείδηση, θὰ παρεξηγεῖτο ἀσφαλῶς καὶ θ' ἀντλοῦσαν νέον θράσος ἀπὸ αὐτὴν οἱ «ἀρνηταί.»

***

Μὲ καταπλήσσουσαν ἐλαφρότητα, μὲ προκαλοῦσαν τὴν ἀγανάκτησιν βαρβαρότητα, ὑβρίζουν ἀπὸ κοινοῦ καπηλικῶς τὸ ἔργον τοῦ κ. Παλαμᾶ. Λησμονοῦν τί ὁ σεβαστὸς πρεσβύτης ἔχει προσφέρει εἰς τὴν Νεοελληνικὴν Ποίησιν. «Ἡ Ἀσάλευτη Ζωὴ» εἶναι γεγονὸς ποὺ δὲν τοὺς συγκινεῖ. Ἡ ζωηρὰ ὥθησις ποῦ ἔδωκε εἰς τὴν ὑπνώττουσαν φιλολογίαν τοῦ τόπου δὲν εὑρίσκει εἰς τὴν συνείδησίν των(;) καμμίαν ἀναγνώρισιν. Ἀπεναντίας ὑποστηρίζουν ὅτι μᾶλλον ἔβλαψε! Καί προτάσσουν καὶ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα μόνα τοὺς δείχνουν ὁποῖοι εἶναι, πῶς σκέπτονται. «Ἐπηρεάσθη ἀπὸ ξένους» «Ρητορεύει» μᾶς λέγουν. Εἶναι ξένον βέβαια διὰ τοὺς μὴ ἕλληνας τὸ ἔργον τοῦ κ. Παλαμᾶ. Πῶς νὰ τὸ ἀφομοιώσουν εἰς τὴν ξένην συνείδησίν των; Τί σημαίνει ἂν ὁ κ. Παλαμᾶς μᾶς δίνει σήμερον ἕνα ἄξιον παντὸς σεβασμοῦ ὄγκον ἐργασίας, διὰ τοῦ ὁποίου, θυσιάσας μιὰν ὁλόκληρη ζωή—μᾶς ἐμφυσσᾶ αὐτὴν τὴν ἑλληνικὴν ψυχήν; «Ρητορεύει.» Εἰς τὴν νοσοῦσαν διάνοιάν των τὸ στοιχεῖον τῆς ρητορίας—καὶ ἂν ὑπάρχῃ—δὲν χάνεται πίσω ἀπό τὰ μεστὰ νοήματα τοῦ στίχου. Καὶ χωρὶς τὴν παραμικρὴ συγκίνηση παραμερίζοντας μὲ ἐλαφρὰν τὴν καρδίαν ὅλον αὐτὸ τὸ ἔργον, μᾶς ὑπενθυμίζουν τήν ἀγάπην καὶ τὸ σέβας ποὺ χρεωστοῦμε εἰς τὸ ἔργον τοῦ Σολωμοῦ. Πῶς ὅμως τότε νὰ μὴν ἀμφιβάλλουμε γιὰ τὴν εἰλικρίνεια τῶν ἰδικῶν τους αἰσθημάτων πρὸς τὸν τελευταῖον αὐτόν; Καὶ ποιὸς λοιπὸν ἀπὸ ὅσους ἐγνώρισαν τὸ ἔργον τοῦ κ. Παλαμᾶ, δὲν ἠσθάνθη νὰ διαφυλάττεται εἰς αὐτὸ μὲ πίστιν φανατικοῦ ὀπαδοῦ ἡ σολωμικὴ παράδοσις; Τὶς στροφὲς τοῦ ***ἐθνικοῦ*** «Ὕμνου εἰς τὴν Ἐλευθερία» ποιὸς δὲν τὶς ξανάκουσε νὰ ναβρύζουν μυστικὰ στὴν ψυχή του, μέσα ἀπὸ τούς ***ποιητικοὺς*** ὕμνους τοῦ κ. Παλαμᾶ; Εἶναι ὅμως ἄρά γε βέβαιον ὅτι ἐγνώρισαν ποτὲ οἱ Κύριοι αὐτοὶ τὸ ἔργον τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου; Καὶ δὲν ἔχομεν κάθε λόγον ν' ἀφήνουμε νὰ μᾶς διαφεύγῃ αὐτὴ ἡ ὑποψία;

***

Τὰ κλεισμένα τους μάτια δὲν μποροῦν ν' ἀντικρύσουν τὴ χρυσαυγὴ τῆς ποιητικῆς μας Ἀναγέννησης ποὺ ροδίζει πιὰ στὸν γαλανό μας ὁρίζοντα. Καὶ τοὺς βλέπομεν νὰ παρέρχωνται σατανικῶς μειδιῶντες πρὸ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Σικελιανοῦ. Φοβοῦνται, δὲν τολμοῦν νὰ σταματήσουν πολὺ ἐμπροστά του. Ξέρουν καλὰ ὅτι δὲν πρόκειται πλέον νὰ κρίνουν καὶ ν' ἀρνηθοῦν ἕνα ἄτομον. Μπροστά τους ὀρθώνεται ὁ Ποιητής. Ὁ Ἄνθρωπος. Καὶ σ' ἕνα τέτοιον ἀγῶνα τὰ πόδια τους λυγᾶνε. Κάτι ψιθυρίζουν, διαστικά, σιγανά, διφορούμενα. Καὶ παρέρχονται. Ὁ φόβος ποὺ τοὺς κυριεύει

τοὺς κάνει σαμνότερους τώρα ἀλλὰ δὲν ἐξαλείφει τὸ σατανικὸν μειδίαμα ἀπ' τὸ πικρὸν στόμα των. ***Ἐλπίζουν νὰ ἐπανέλθουν ὅταν ἔλθῃ τὸ γῆρας.*** Ἀγνοοῦν ὅτι εἶναι αἰωνία ἡ Νεότης ποὺ ζοῦν τὰ ἀθάνατα ἔργα. Καὶ τὸ «Πάσχα τῶν Ἑλλήνων» μᾶς ἐδόθη. Εἶταν ὁ ὑπεσχημένος καρπός ποὺ προσδοκοῦσε αἰῶνες τώρα ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἀρνηταὶ μὴν ἔχοντας φῶς στὰ μάτια δὲν εἶδαν καθαρὰ τί συνετελέσθη. Καὶ προσπάθησαν νὰ μᾶς κλονίσουν τὴν πίστιν. Ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζαν ὅτι ὁ Ναὸς ποὺ ὕψωσε εἰς τὸν Ἐκλεκτὸν τοῦ Θεοῦ ἡ μυστικὴ λατρεία μας ἔχει ἄσειστα τὰ θέμελά του. Κ' εἶναι γιὰ μᾶς ὅλους τοὺς Νέους, ποὺ ἀνασαίνουμε μαζὶ μὲ τὸν Διδάσκαλον τὸν ἴδιον εὐωδιαστὸν ἀέρα, ἀνώτατη χαρά, τώρα ποὺ μᾶς δόθηκεν ἡ ἀφορμή, νὰ διαλαλήσουμε ὡς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης τὴν ἀγάπη μας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη μας γιὰ ὅ,τι ὑπὲρ ἡμῶν αἰώνιον εἰργάσθη. Καὶ θὰ τραβήξουμε μπροστὰ ἀκάθεκτοι τὸ δρόμο ποὺ μᾶς δείχνει μ' ὅλην τὴν ὁρμὴ τῆς νεότητός μας καὶ πλήρη τὴν νεότητα τῆς ψυχῆς μας. Καὶ δὲ θὰ βρεθῇ κανεὶς νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ λιθοβολήσωμεν ὅσους θελήσουν νὰ μᾶς ἀντισκόψουν τὸ δρόμο μας. Μεταξὺ ἡμῶν ὑπάρχει ὁ ἀναμάρτητος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Διόνυσος. Πρέπει νὰ σημαδευτεῖ ἡ ἔκδοση στὴν Πόλη ἑνὸς καινούριου φιλολογικοῦ περιοδικοῦ μὲ τὸν τίτλο «Διόνυσος». Ἔχω μπρός μου τὸ 1ο καὶ 2ο φυλλάδιο βγαίνει μὲ ἀρχὲς ἀνεξάρτητες καὶ εἶνε ὄργανο ἑνὸς ὁμίλου νέων ποιητικῶν ψυχῶν, φλεγόμενων ἀπὸ τὴ δίψα τοῦ καινούριου καὶ τοῦ ὡραίου. Ἀναφέρω πρῶτα πρῶτα τὸ νέο ποιητὴ κ. Θρασ. Καστανάκη. Δίνει μιὰ σειρὰ λυρικὲς πρόζες καὶ μιὰ «μυστικὴ σκηνὴ» καθὼς τὴν νοματίζει. Ἂν ξεταστοῦν μὲ προσοχὴ οἱ σελίδες του, θὰ βρεθεῖ μέσα σαύτὲς κάτι τὸ ἀνείπωτο ὡς τώρα, μιὰ ὑπερένταση προσπάθειας πρὸς κάτι μακρυνὸ καὶ ὡραῖο. Εἶνε ἀδύνατο νὰ μὴν προσεχτεῖ ἡ νέα αὐτὴ ψυχὴ ποὺ κάνει τὴν ἐμφάνιση της στὰ νεοελληνικὰ γράμματα. Κυριαρχάει μιὰ τάση, ὡς τὴν ὑπερβολὴ γιὰ τὸ σχηματισμὸ νέων λέξεων καὶ νέων συνδυασμῶν. Ὅσο κι' ἀνεξέλικτος ἀκόμα ὁ ποιητὴς δείχνεται πὼς πολεμάει ἀγωνιώδικα ν' ἀγγίξει κάτι ποὺ τοῦ χαράζει καὶ τοῦ φανερώνεται πρὸς κάποιο μακρυνὸ ὕφος. Φαίνεται κάποια ζύμωση ποὺ ἐλπίζω μὲ μιὰ διαπεδαγώγηση μελέτης καὶ σκέψης νὰ φτάσει πολὺ μακρυά. Ἕνα μυστικόπαθο φόντο βρίσκεται στὸ νέο ποιητὴ κ. Δ. Οἰκονομίδη ποὺ δυὸ ἢ τρία ποιήματά του, μὲ τὸ ψευδώνυμο Κουταλιανὸς φιλοξένησε κι' ὁ «Βωμός»· τὰ μισόφωτα, τὰ ἄόριστα, οἱ θαμπάδες συγκινοῦν τὸ νέο ποιητή, ἀγαπάει ὅλα νὰ τὰ χρωματίζει, βρίσκει ἀπόλαψη στὶς συνομιλίες τῶν ἤσκιων, τὰ αἰσθήματα ὅλα γι' αὐτὸν ζωγραφίζονται μὲ τὸ πινέλλο. Τρέχει γι' ἀναζητιτικὴ πέννα τὸ δυσκολοπερπάτητο καὶ θολοφώτιστο δρόμο τῶν σύμβολων καὶ τῶν μυστήριων. Μ' ἀρέσουν τὸ «Βρέχει» ἡ «Ἀγρυπνία» του, τὸ «Παράσχου Κύριε». Κι' ἕνας διηγηματογράφος καὶ κριτικὸς ὁ κ. Αἰμύλιος Ἀλευρόπουλος. Μελετημένος πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅτι φαντάζεται κανεὶς ἀντικρίζοντας τον τόσο νέο. Στὰ δυὸ τρία διηγήματα του ἔχει κάτι τὸ ὑποβλητικὸ καὶ κάποτε τὸ ἀνεξήγητο, κάποτε ἡ πέννα του σέρνει σκέψες, ποὺ σὲ κάνουν νὰ συλλογιέσαι. Στὶς κριτικὲς σημείωσες του φαίνεται ἄνθρωπος ποὺ ὅσο νέος καὶ χωρὶς πεῖρα ζητᾶ μὲ εἰλικρίνεια τὴν ἀλήθεια ἀπὸ φανατικὴν ἀγάπη πρὸς τὰ γράμματα.

Στὸ 2ο φυλλάδιο τοῦ Διονύσου δημοσιεύεται καὶ μετάφραση ἑνὸς κομματιοῦ τοῦ Ὀσσιανοῦ. Εἶνε τὸ δεύτερο ποὺ δίνεται στὴ γλῶσσα μας καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ προσεχτεῖ.

Πόλη ΑΝΤ. ΓΑΡΣ

Προοδευτικὸ κέντρο. Μαθαίνομε μὲ χαρὰ τὴν ἀναδιοργάνωση τοῦ «Προοδευτικοῦ Κέντρου» τῆς Πόλης. Τὸ σωματεῖο αὐτὸ ποὺ εἶναι τὸ μόνο δημοτικιστικὸ τῆς Τουρκίας ἔχει ζωὴ ἕξη χρόνων. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ γενικοῦ πολέμου ἀναγκάστηκε νὰ κλείσει, καταδιωγμένο ἀπὸ τὴν κομιτατικὴ κυβέρνηση. Τώρα ἀνοίγει πάλι τὶς πόρτες του, προσκολῶντας σὲ γενικὴ ἐργασία ὅλα του τὰ μέλη. Ὄντας ἀκόμα πίσω τὸ γλωσσικὸ ζήτημα στὴν Πόλη πολλὰ περιμένομε ἀπὸ τὴν ἐργασία τοῦ Προοδευτικοῦ Κέντρου. Γιὰ τὴν ὥρα ἡ ἐργασία του εἶνε διοργανωτικὴ μονάχα, ὅμως τὸ χειμῶνα ἑτοιμάζεται μεγάλο πρόγραμμα φιλολογικῶν διαλέξεων, φιλολογικῶν ἡμερίδων κλπ. Θὰ ἐξεταστεῖ τὸ ἔργον ὅλων τῶν νέων ποιητῶν μας καὶ πεζογράφων, ποὺ εἶνε ἄγνωστοι ἀκόμα σχεδὸν στὴν Πόλη.

Τὸ διοικητικὸ συμβούλιο τοῦ Προοδευτικοῦ Κέντρου ἀποτελέστηκε ἀπὸ Συμβούλους τὸν κ. Ἀντώνη Γιαλούρη, Παναγ. Μπεκέ, Περ. Καλοϊσάκη, καὶ Δημ. Δαμασκηνό, ταμία τὸν κ. Γιῶργο Μανοῦσο καὶ γραμματικοὺς τοὺς κ. Γ. Δαμόρη καὶ Γ. Βλαστό.

Θεατρικὰ σημειώματα : «Ἡ Φλόγα»

Ὁ κ. Μελᾶς ἀπὸ καιρὸ ἐπρομελετοῦσε νὰ δώσῃ μιὰ ἀπάντησι 'στοὺς κ. κ. Κοολύς, Νταρσιὲ καὶ Ἐρισσύ, ἑνσαρκώνοντας συγχρόνως στὴ σκηνὴ μιαν εὔρωστη ἠθικὴ ἰδέα· σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία ἐξέλιξί του, ἐφάνηκε τελείως συνεπὴς καὶ 'στὸ ἔργο του : Ἕνας καλλιτέχνης, ποὺ ἔχει κάτι μέσα του, θυσιάζει τὴ γυναῖκα ποῦ τὸν ἀγαπᾷ, τὴν ἄνεσί του, τὴν πίστι 'στὴν ἰδιοφυία του, τὶς ἠθικὲς ἀρχὲς τῆς αἰσθητικῆς του, γίνεται «χειρῶναξ» κι' αὐτὸς καὶ ἡ ἐμπνευσί του,—γιὰ ἕνα πλάσμα ποὺ δὲν τὸ ἐνδιαφέρει τίποτ' ἀπ' αὐτὰ καὶ ποὺ 'στὴν πρώτη στιγμὴ τὸν ἐγκαταλείπει, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ ἕνα πρόσκαιρο ἐρεθισμὸ ποὺ αἰσθάνεται γιὰ τὸ μαθητή του. Ὁ Καλλιτέχνης τὴ διώχνει μαζὶ μ' ἐκεῖνον καὶ δέχεται τὸν ἐξαγνισμὸ τῆς ἄλλης.—('Εδῶ ἔχει τὸ δικαίωμα κανεὶς νὰ ρωτήσῃ : καλά, γιὰ αὐτὴν τὴν δεύτερη ἀφωσιωμένη γυναῖκα, θἄπρεπε νὰ γίνουν τάχα αὐτὰ ὅλα ; καὶ τάχα γιατὶ τὸ Πολικὸ ἄστρο τοῦ ἀνθρώπου νὰ εἶναι πότε ἡ ἀνήθικη καὶ πότε ἡ ἠθικὴ γυναῖκα ; γιατὶ νὰ κλείνῃ τὸ πλαισιό του 'στὶς δυὸ αὐτὲς μορφές ; Πολὺ φοβᾶμαι ὅτι οἱ συγγραφεῖς ἐδειλίασαν 'στὸ τέλος καὶ ἐξέχασαν πὼς καὶ τὴν «γυναῖκα ποὺ πέρασε» διαδέχεται ἡ ἐνάρετη σύζυγος.)

Τὸ ἔργο πολὺ καλὰ οἰκονομημένο, μὲ διάλογο, ἀστεῖα, ἀπρόοπτα, ὑποδειγματικῶς λεπτά. Οἱ τρεῖς του πράξεις ὄχι νὰ κουράσουν, ἀλλ' οὔτε νὰ χορτάσουν δὲν ἐπρόφθαναν τὸν θεατή. Ἀλλὰ ἐν τούτοις, κάτι, κάτι τοῦ ἔλειπε· κάτι εἶχε φύγει, ἀπάνω ἀπὸ τὴ σκηνή, πίσω ἀπὸ τὸ ἀτελιέ, πέρα ἀπὸ τοὺς «μποτιλλισρισμένους ἀρχαίους θεούς»· μὲ ὅλο τὸ χαριτωμένο του, παραγέμισμο, τὴν ποίησί του, τὴν ἀνάμειξι τῆς τραγῳδίας—ἀπήχησι τῆς τελευταίας ἐξελίξεως τοῦ κ. Μελᾶ— τὶς λυρικὲς παρομοίωσες τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τῆς σελήνης, κάτι εἶχε ξεπετάξει ψηλᾶ· ὁ κ. Βεάκης τὸ ἄρπαξε 'στὸ τέλος· ἀλλὰ ἡ αὐλαία ἔπεσε. Ἴσως γιατὶ ἔδωσαν γενναία θέσι τῆς ποιήσεως 'στὸ διάλογο, ἴσως γιατὶ οἱ συγγραφεῖς ἔχουν ἀπομακρυνθῆ πολὺ καιρὸ ἀπὸ τὸ θέατρο, καὶ φιλοτεχνοῦν ὕφος ἐντελῶς ἄλλης φιλολογίας. Ὁπωσδήποτε μέσα 'στὴν κατάπτωσι τῆ ουνειδήσεώς μας ἀπομένει πάντα μιὰ ἰδέα ψηλότερη ἀπὸ τὶς ἄλλες· ἀλλὰ ἴσως κι' αὐτὴ νὰ ἔρχεται πολὺ ἀργά· νά, ἔξαφνα, κάτω ἀπὸ τὸ σεμνό, ἴσιο φουστάνι τῆς ἐρωμένης τοῦ Καλλιτέχνη δὲν παρατηρήσαμε νὰ ὑποφέρῃ φυλακισμένο ἕνα ἰσχυρὸ καὶ ἀνυπόμονο σφρῖγος ;

Ἀρλεκῖνος Βασιλεύς. Στύλ, πλοκή, οἰκονομία, σκηνή, τελείως ἀσυνείθιστα 'στὰ σύγχρονα ἔργα· βαθὺ ἔργο, χωρὶς ἀμφιβολία, ἴσως ἡ διατύπωσις μιᾶς «θέσεως» τόσο σοβαρᾶς, κάτω ἀπὸ τὴν ἀστεία φορεσιὰ τοῦ κλασσικοῦ αὐτοῦ Πρωτέως, τοῦ Σατύρου, τοῦ Μεφιστοφελῆ, τοῦ Ἀρλεκίνου. Πόσες φράσες ποὺ μᾶς κάνουν νὰ σκεφθοῦμε βαθειά ! Μὰ τὴν ἀλήθεια, θὰ ἔπρεπε μερικὲς νὰ διαβασθοῦν μᾶλλον, παρὰ νὰ ἀκουσθοῦν, καὶ νὰ διαβασθοῦν μὲ τὸ κεφάλι ἀνάμεσα στὰ χέρια· πολλὲς φορὲς ἐθυμήθηκα τὸ «Σύστημα Συνταγματικοῦ Δικαίου» τοῦ κ. Σαριπόλου καὶ τὶς θεωρίες τῆς Συνταγματικῆς Βασιλείας καὶ Βασιλευομένης Δημοκρατίας. Κάτ

λείπει ἀπ' αὐτὸ τὸ ἔργο, καὶ γι' αὐτό, μολονότι μπορεῖ κανεὶς νὰ βγάλῃ χίλια συμπεράσματα, ἐν τούτοις τὸ κύριο λείπει καὶ μᾶς μένει πάντα μιὰ ἐντύπωσις ἀσαφείας Ὁ Ἀρλεκῖνος νομίζει ὅτι θ'ἀποκτήσῃ τὴν Ἐλευθερία του γινόμενος βασιλιᾶς· ἀλλὰ τότε ἐξακριβώνει ὅτι ὁ ρόλος αὐτὸς δὲν τοῦ πάει (μολονότι δὲν ἐπρόκειτο ἐδῶ περὶ ρόλου), ἐξακριβώνει ἐπίσης ὅτι βασιλιᾶς δὲν σημαίνει ἐλεύθερος καὶ ὅτι κανεὶς δὲν εἶναι ἐλεύθερος ἐδῶ κάτω. Ἄρα ; ἂν ὁ ρόλος τοῦ βασιλιᾶ τοῦ «ἐπήγαινε», τότε πῶς θ' ἀποκτοῦσε καὶ τὴν ἐλευθερία; ἢ μήπως ἐξάγεται ὅτι ἐλευθερία εἶναι μόνον «ὁ ρόλος ποὺ μᾶς πάει» καὶ ὁ ὁποῖος πρέπει ν' ἀλλάξῃ μόλις γίνῃ ἀνιαρός ; ἀλλὰ τότε Ἀρλεκῖνος μένει μόνον Ἀρλεκῖνος, γιατὶ ὡς τύπος παγκόσμιος δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ σταθῇ : δὲν ἐννοοῦμεν τί ἐκφράζει, πὼς θὰ μποροῦσε νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Ἔργα ἀναρχικά, ποὺ γράφονται κάτω ἀπὸ δυναστικὴ τρομοκρατία, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ παρουσιάζουν μοιρέως ἔτσι δεμένη τὴ γλῶσσα τους καὶ τὴν ἰδέα τους μετέωρη ἀνάμεσα 'στὴν Πολιτικὴ καὶ στὴν Ποίηση, χωρὶς ν' ἀνήκῃ καλὰ-καλὰ πουθενά.

Τ. Α.

«Κλειστὴ Πόρτα. Marco Praga. Ὁ συγγραφέας της μέτριος στὴ σύλληψη τῶν δραματικῶν του ὑποθέσεων, γνωστὸς ἐδῶ καὶ ἀπὸ ἄλλα θεατρικὰ ἔργα τῆς ἴδιας ὑφῆς μὲ τὴν «Κλειστὴ Πόρτα» ξεχωρίζει μόνο ἀπὸ τὸ δεμένο διαλογικό του μέρος καὶ τὴν καλὴ τοποθέτηση τῶν προσώπων. Στὶς λύσες ὅμως γενικὰ χλιαρὸς—ὅπως στὴν «Κλειστὴ Πόρτα», ποὺ οἱ θεατὲς περιμένανε ἀπαραίτητον πυροβολισμὸ γιὰ νὰ τοὺς κινηθεῖ τὸ δραματικὸ ἐνδιαφέρο. Ἡ ἱστορία τοῦ δράματος κοινότατη γίνεται στὸ σπίτι τῆς Μπιάνκας. Κορτσέτα ποὺ ὁ γυιός της λαχταράει ὁρίζοντα δράσης μὰ ποὺ ἡ ἀγάπη τῆς μητέρας τὸν δένει μὲ νοσηρὴ ἐκδήλωση. Ὁ Πράγα ἔχει ἀδικήσει τὴν ἠρωΐδα του καταδικάζοντάς την σ' ἀφόρητο μελοδραματισμό. Ἔτσι φαίνεται ὑπερβολικὸ πῶς μιὰ μητέρα παθαίνεται τόσο γιὰ τὸ ταξίδι ἀναψυχῆς ἑνὸς γυιοῦ εἴκοσι χρονῶν, ἀπομένει δὲ τὸ μόνο ἐνδιαφέρο σημάδι τοῦ ἔργου ὁ Ντέκιο Πικάρντη ὁ ἐραστὴς τῆς μητέρας κι' ὁ πραγματικὸς πατέρας τοῦ γυιοῦ. Στὴν ψυχοσύνθεσή του ὑπάρχει κάποια δραματικὴ πνοὴ μὲ κυριαρχικὲς τάσες στὸ ἔργο μὰ ποὺ τελειώνει στὴ χλιαρότη τῆς λύσης— σ' ἕναν ἀποχαιρετισμὸ ἄστοχο μὲ ὑστερικὰ ξεσπάσματα τῆς ἠρωΐδας μητέρας. Καὶ στοχαζόμαστε πὼς ἡ κ. Κυβέλη ἀνεβάζοντας παρόμοια ἔργα ἀδικεῖ τὴ δραματική της τέχνη περιορίζοντάς την σὲ ἀνάξιους ρόλους.

«Ἀδελφὲς τοῦ ἔρωτος. Henry Bataille. Ὁ Μπαταΐγ, ὁ ἀγαπημένος συγγραφέας τῆς ἀστικῆς ἀντίληψης μὲ τὸ ν' ἀναδεύει τὸ παντοτεινὸ ἐρωτικὸ θέμα μπόρεσε νὰ δώσει ἐκμεταλλεύοντάς το δεξιότεχνα, διαλεχτὲς αἰσθητικὲς ἀπόλαυσες, σὰν ἐκείνη τοῦ Marche Nuptiale, ποὺ ἡ σύνθεση του στέκει ψηλότερα ἀπὸ τ' ἄλλα του ἔργα χτυπῶντας μιὰν ἀνισότητα κοινωνική, μιὰν ἀνισότητα ἔρωτα. Τὸ τελευταῖο του οἱ «Ἀδελφὲς τοῦ ἔρωτος» στέκεται σὲ διαλεχτὴ θέση πλάϊ στ' ἄλλα, στὴ δραματική, ψυχογραφικὴ καὶ καὶ ἐπεισοδιακὴ τέχνη μὰ δὲ βλέπουμε νἄχει τίποτα τὸ καινούργιο καὶ τὸ ξεχωριστὸ ἀπὸ τ' ἄλλα. Τὸν ἀνώτερο ἔρωτα ποὺ ἀγγίζει τὸν παρουσιάζει κάπως ἀστενικά, κι' αὐτὸ γιατὶ οἱ σκηνὲς τῆς α'. πράξης ἔρχουνται κάπως βίαιες μὲ περισσότερο ρητορισμὸ καὶ λιγώτερη οὐσιαστικότη. Ὁ τύπος τοῦ Ζουλιὲν ἔχει συγγένεια μὲ τὸν τύπο τοῦ Κλαιδίου τοῦ Marche Nuptiale μὲ τὴ διαφορὰ πὼς ἐκεῖ ἡ φράση εἶνε φιλολογικὴ κι' ἐδῶ ρητορικὴ κι'αὐθαίρετη. Ἡ ἠρωΐδα τῶν «Ἀδελφῶν τοῦ ἔρωτος» φαίνεται νἄχει προσεχτεῖ ξεχωριστὰ ἀπὸ τὸν συγγραφέα ποὺ πάσχισε νὰ δώσει μιὰν ἀνώτερη γυναῖκα. Τὸ φόρτε της εἶναι στὴν τελευταία πράξη καθὼς ἀποχωρίζεται τὸν Ζουλιέν. Στὴν αὐτοθυσία της ὑπάρχει κάποια βαθύτερη πνοή, μὰ μὲ βιασύνη δοσμένη, ποὺ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ λυτρωθεῖ ἀπὸ τοὺς δραματικοὺς κανόνες τῆς σκηνικῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ τὴν πνίγει ὁδηγώντας την αὐθαίρετα ἡ θέλησι τοῦ συγγραφέα. Ἀπὸ τὶς τέσσερις πράξες ἡ τρίτη καὶ ἡ τέταρτη κρατάει τὸ ἐνδιαφέρο κι' αὐτὸ γιατὶ εἶνε δεμένες τεχνικά. Στὴν ἐχτέλεση ὅμως ὑστερήσανε γιατὶ ἦτανε ἄστοχη ἡ ἐκλογὴ τῆς κ. Μηλιάδη στὸ πρόσωπο τῆς Ἐβελίνας.

Φαίνεται πὼς ἡ ἀστικὴ ἀντίληψη ἐμποδίζει τὸν συγγραφέα νὰ λυτρωθεῖ ἀπὸ ὡρισμένες ἀδυναμίες καὶ νὰ δειχτεῖ ξάστερος στὴ δραματική του διαγραφή. Ἀκαθόριστος σὲ μερικὰ μέρη μὲ ἄχαρους ἑστετισμοὺς χάνει τὸ δραματικό του ἐνδιαφέρο—κάτι ποὺ κρατάει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος στὸ Marche Nuptiale. Μὰ ὅπως δὲν παύει νὰ εἶνε ὁ διαλεχτὸς τῆς σκηνῆς δουλευτής.

Οἱ μετάπτωσες τῆς κ. Κυβέλης στὸ ἔργο ἤτανε διαμάντια τῆς πλούσιας τέχνης της.

Α. Π.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Σὲ μιὰ συνάθροιση ποὺ βρίσκοταν ὅλοι οἱ διευθυντὲς τῶν περιοδικῶν τῶν νέων, ἀποφασίστηκε ἡ ἵδρυση εἴδος λέσχης, γιὰ φιλολογικὲς συγκεντρώσεις καὶ γενικὰ ἡ ἕνωση τῶν νέων γιὰ μιὰ ἐνεργητικώτερη δράση σὲ ὁποιοδήποτε ζήτημα παρουσιαστεῖ. Ἂν πραγματοποιηθῇ θἄναι κάτι καλό. Θὰ μποροῦν ἔτσι οἱ νέοι νὰ συζητοῦν τὶς ἰδέες τους καὶ νὰ διοργανώνουν διαλέξεις. Ἡ καλὴ θέλησι ὑπάρχει. Φτάνει νὰ συμφωνήσουν ὅλη καὶ νὰ βρεθεῖ κι' ἡ κατάλληλη αἴθουσα.

Στὸ ἐρχόμενο φύλλο θὰ διαθέσουμε ἕνα ὁρισμένο χῶρο γιὰ νὰ δημοσιέψουμε ὅσα τραγούδια μὰς στάλθηκαν ὡς τὰ τώρα κι' ἔμειναν ἀδημοσίευτα. Σὲ κάθε φύλλο θὰ διαθέτουμε μιὰ σελίδα γιὰ τὰ τραγούδια τῶν νέων ποῦ οὔτε γιὰ πέταμα εἶναι οὔτε πάλι τόσο καλὰ ὥστε νὰ μποῦν μαζὶ μ' ἄλλη διαλεκτὴ ὕλη. Ἴσως θἄταν προτιμώτερο νὰ μὴ δημοσιεύονταν μιὰ καὶ δὲν εἶναι πολὺ καλά. Μὰ ἐπειδὴ κάθε προσπάθεια θέλει ὑποστήριξη καὶ θάρρος γιὰ νὰ ἐξεληχθῇ σὲ κάτι καλό. ἀπεφασίσαμε νὰ κάνουμε αὐτὴ τὴ θυσία παραβαίνοντας τὶς ἀρχὲς ποῦ ἔχουμε γιὰ τὴ τέχνη.

Τὰ γλωσσολογικὰ ἄρθρα τοῦ κ. Φιλήντα θὰ συνεχιστοῦν ἀργότερα, σὰν ἐπιστρέψῃ ὁ ἴδιος ἀπ' τὴν ἰδιαιτερή του πατρίδα ποῦ βρίσκεται τώρα. Τότε θἀρχίσῃ κι' ἡ ἐπιστημονικὴ ὕλη ποῦ δηλώσαμε σὲ περασμένο φύλλο «Βωμοῦ».

Ἡ θαυμασία σκηνὴ ποῦ μεταφράζομε, εἶνε ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ παιδιοῦ τοῦ Μπράντ καὶ τῆς Ἀγνῆς.

Μέσα στὰ σύντομα ὅρια της, φαίνεται ὁ μεγαλόπρεπος χαρακτῆρας τοῦ Μπράντ κι' ὁ δυνατὸς μὰ καὶ σύγχρονα τρυφερὸς χαρακτῆρας τῆς Ἀγνῆς. Θὰ ἦταν μεγάλο εὐτύχημα γιὰ τὴ λογοτεχνία μας νὰ μεταφράζουνταν ἑλληνικὰ τὸ ἀμετάφραστο αὐτὸ ἀκόμα δραματικὸ ποίημα τοῦ Ἴψεν ποὺ μπορεῖ νὰ εἶνε καὶ τὸ ἀριστούργημά του.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑ

ΚΑΘΩΣ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ

Εἶναι κομψότατη ἔκδοση, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ποιητῆ, σὲ πολὺ καλὸ χαρτὶ καὶ πουλιέται πρὸς 2,50 τὸ ἀντίτυπο. Ἔκδοση «Βωμοῦ».

Στὶς ἐπαρχίες στέλνεται ἀπ' τὰ γραφεῖα μας χωρὶς ἰδιαίτερο ταχυδρ. τέλος.

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ὁ Λόγος· ἀρ. 9. Ἰούλιος. Δημοσιεύονται ὅμορφα σονέτα τοῦ κ. Μπεκέ, ἀνέκδοτο ἄρθρο τῆς Εὔας Θεοδωρίδη γιὰ τὴν Ἑλληνική γλῶσσα στὸ ἐξωτερικό, πρόζα τοῦ κ. Γιαλούρη καὶ τὸ τέλος τοῦ ὄμορφου ρομάντζου τοῦ κ. Πρασίνου «Μιὰ Ζωή».—Ἀρ. 10. Αὔγουστος. Σοννέτα τοῦ κ. Μπεκέ, μελέτη γιὰ τὸν Ἄγγλο ποιητὴ Chattherton, καὶ πολλὰ τραγούδια νέων. Ἀπ' αὐτὸ τὸ φύλλο ἀρχίζει ὁ κ. Γιαλούρης τὴ δημοσίεψη, ἑνὸς καινούργιου μικροῦ ρομάντζου του «Ζωῆς Ὄνειρα» κι' ὁ νέος κ. Κουνελάκης τοῦ διηγηματός του: Τὸ ἀγρίμι.

Διόνυσος· ἀρ. 2. Ἰούνης, Ἰούλης. Ποιήματα τοῦ κ. Οἰκονομίδη, λυρικὲς πρόζες τοῦ κ. Καστανάκη, σημειώματα τοῦ κ. Ἀλευροπούλου γιὰ τὴ Νεοελληνικὴ φιλολογία καὶ γιὰ τὴ Τέχνη, κι' ἐκλεκτὲς μεταφράσεις.

Τὰ Νιάτα· ἀρ. 8. (Ὅσο πάει γίνεται καὶ καλλίτερο τὸ φιλολογικὸ αὐτὸ περιοδικὸ τῆς Μυτιλήνης. Σ' αὐτὸ τὸ φύλλο δημοσιεύεται ἐργασία τῶν κ. κ. Στρ. Μυριβήλη, Ἀντ. Πρωτοπέτση κ. ἄ. Ἀναδημοσιεύεται κι' ἡ μελέτη τοῦ Καλοσγούρου γιὰ τὸ Σολωμό. Τὰ «Νιᾶτα» στὴν Ἀθήνα πουλιοῦνται στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Βασιλείου Σταδίου 42).

Φλωμπέρ: Μιὰ ἁπλοϊκὴ καρδιὰ—Ἡρωδιὰς μτφρ. Γ. Πράτσικα.

Σ' ἕνα τόπο ποὺ ἡ κριτικὴ ὀργιάζει, ἐνῷ τὰ...κείμενα εἶναι ἄγνωστα, καὶ ποὺ μιλεῖ κανεὶς ἀφελέστατα «de omni re scibili et quibusdam aliis» μιὰ προσπάθεια σὰν τοῦ κ. Βασιλείου εἶναι ἄξια κάθε ἐπαίνου, ἀφοῦ σκοπεύει νὰ πλουτίση τὴν ἀναιμικὴ φιλολογία μας μὲ μεταφράσεις ἀρκετὲς καὶ διαλεχτὲς. Ἕνας ἀριθμὸς τῆς σειρᾶς αὐτῆς εἶναι καὶ ἡ μετάφραση τοῦ κ. Πράτσικα, ἡ «Ἁπλοϊκὴ καρδιὰ» καὶ ἡ «Ἡρωδιὰς» τοῦ Φλωμπέρ. Εἶναι περιττὸ νὰ γράψωμε βέβαια γιὰ τὸ πρωτότυπο· ὅ,τι διακρίνει τὴν ἐργασία τοῦ κ. Πράτσικα εἶναι μιὰ ἀξιοσημείωτη μεταφραστικὴ ἐλευθερία, ὅπου τὸ ζωγραφικὸ ὕφος τοῦ Φλωμπὲρ ἀποδίδεται πολὺ ἐπιτυχημένα. Ἀλήθεια, ἕνα ἱστορικὸ μυθιστόρημα, σὲ λίγο καιρό, γιὰ τὴν ἐκνευρισμένη ἐποχή μας, θὰ εἶναι πραγματικὰ ἕνα φαινομενο! Καὶ ἂν πρέπη κανεὶς τὰ φθάση σὲ μιὰ γενικώτερη σκέψη, δὲν ξέρει ποιὸν πρέπει νὰ ἐκτιμήση περισσότερο: κάποιον ποὺ τοῦ γνωρίζει τὰ κλασσικὰ ἔργα τῆς φιλολογίας, τὰ αἰώνια, τὰ πρότυπα, ἢ ἐκεῖνον ποὺ μὲ μιὰ ἀθεράπευτη ματαιοδοξία προσπαθεῖ νὰ ξαναδώση μιὰ παγωμένην ἀπήχησι ἐκείνων ποὺ ἔχουν εἰπωθῆ καὶ ξαναειπωθῆ!

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α. Ζ. Δὲν εἶναι οὔτε ἄσκημα οὔτε καλὰ τὰ τραγούδια σας. Θὰ τὰ κυττάξουμε μὲ προσοχὴ κι' ἂν βροῦμε κάτι σχετικῶς καλό, θὰ τὸ δημοσιέψουμε στὸ ἐρχόμενο. *Κ. Ρεσ.* ἀργότερα, γιατὶ ἔχουμε πολλὲς μετάφρασες τώρα· προσέχετε περσότερο στὴ γλῶσσα. *Εὐγ. Ὑψ* Σᾶς γράψαμε καὶ σᾶς στείλαμε φύλλα. Ποτὲ δὲ λησμονήσαμε πῶς στὴ Σμύρνη ὑπάρχει κόσμος ποὺ διαβάζει, μὰ φαίνεται φταίει τὸ πρακτορεῖο. *Κ. Ἀπ.* Ὄχι κι τόσο καλά. Στεῖλτε μας καλλίτερα ἂν ἔχετε. *Κ. Σαρ.* Τ. Τ. 929 Τὸ Enjer τοῦ Barbusse εἶναι στὴ γαλλικὴ ἔκδοση ποὺ σήμερα τιμᾶται 5,50 ἂν θέλετε σᾶς τὸ στέλνουμε. Ἡ γράφτε στὸ βιβλιοπωλεῖο Δεπάστα νὰ σᾶς τὸ στείλλει, ποὺ εἴδαμε νἄχει μερικὰ ἀντίτυπα. *Γ. Μαρ.* Θὰ δημοσιέψουμε στὸ ἐρχόμενο ἕνα ἢ δυὸ τραγούδια σας.— *Κ. Παπ.* Τ.Τ 902. Σωστὸς εἶναι ὁ τομέας; γιατὶ σάλλο σας γράμμα ἔχετε ἄλλο ἀριθμό, ἐκεῖ ποῦ στέλνουμε τὰ φύλλα καὶ φαίνεται χάνονται. Τὰ ξαναστέλνουμε.

Σ' ὅσους δὲν ἀπαντοῦμε δῶ, γράψαμε ἰδιαιτέρως.

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ "ΒΩΜΟΥ,

φύγανε ἀπ' τὴν Λεωφ. Πανεπιστημίου ποῦ ἤτανε καὶ πρὸς τὸ παρὸν μετακομίστηκαν σ' ἕνα φιλικὸ σπίτι, ὡς ποῦ νὰ βροῦμε τὸν κατάλληλο χῶρο ποῦ θὰ μᾶς δεχτῆ ὁριστικὰ καὶ θὰ μποροῦμε νὰ μαζεύουμε τοὺς φίλους τοῦ «Βωμοῦ» σὲ φιλολογικὲς συγκεντρώσεις. Γι' αὐτὸ λυπούμαστε ποῦ ὡς ποῦ νὰ βροῦμε κατάλληλα γραφεῖα, δὲν θἄναι δυνατὸ νὰ μᾶς ἐπισκέπτονται οἱ φίλοι μας, καὶ τοὺς παρακαλοῦμε ὅτι θέλουν νὰ τὸ στέλνουν ὅπως καὶ πρῶτα στὸν κ. Σπῦρο Μόσχο, Περικλέους 28.

ΣΤΟΥΣ κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ

ἔχουμε νὰ κάνουμε τὴ θερμὴ αὐτὴ παράκληση: μὲ τὸ ἐρχόμετο φύλλο λήγει ἡ χρονιάτικη συνδρομὴ τοῦ «Βωμοῦ» καὶ πολὺ θά μᾶς ὑποχρεώσουνε νὰ μᾶς στείλλουν ὅσο τὸ δυνατὸ γληγορότερα τὴν καινούργια συνδρομή τους. Ὁ «Βωμὸς» μπαίνοντας στὸ δεύτερο χρόνο τὸν ἄλλο μῆνα ἔχει νὰ παλαίσει σὲ χίλια οἰκονομικὰ ἐμπόδια. Δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀμελήσουν γιατὶ δὲν μᾶς εἶναι δυνατὸ νὰ στέλνουμε ἰδιαίτερες εἰδοποιήσεις οὔτε ἄνθρωπο εἰδικὸ νὰ τῆς εἰσπράξει.

Ἡ συνδρομὴ (μὲ ταχυδρ. ἐπιταγὴ ἢ συστημένο γράμμα) στέλνεται στὸν κ. Σπ. Μόσχο, Περικλέους 28.

Τελευταῖα εἴχαμε παράπονα γιὰ τὴ διανομὴ τοῦ φύλλου καὶ ἰδιαιτέρως τῶν Ἀθηνῶν· γιαυτὸ ἀναγκαζόμαστε νὰ ὑποβληθοῦμε σὲ μιὰ μικρὴ θυσία ξαναστέλνοντας στοὺς συνδρομητές μας τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὸ φύλλο αὐτὸ καὶ τὸ περασμένο. Ἐπίσης σ' ὅσους ἀπὸ τὶς Ἐπαρχίες μᾶς εἰδοποίησαν. Παρακαλοῦμε ὅσους ἀκόμη δὲν ἔλαβαν νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν.

ΣΤΗ ΠΟΛΗ

εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ ἀναλάβει τὴν ἀντιπροσωπεία τοῦ «Βωμοῦ» ὁ φίλος μας καὶ ἐκλεκτὸς συνεργάτης μας κ. Ἀντώνης Γιαλούρης. Γι' αὐτὸ ὅσοι θὰ θελήσουν νὰ γραφτοῦν συνδρομητὲς στὸ «Βωμὸ» μποροῦν γιὰ εὐκολία νὰ στείλλουν σ' αὐτὸν τὴν συνδρομή τους. Ἡ διεύθυνσή του εἶναι: κ. Ἀντ. Γιαλούρη—Στοῦ κ. Παν. Μπεκέ—εἴδη φωτογραφικά, Μ. ὁδὸς τοῦ Πέραν, ἀπέναντι ξενοδοχείου Τοκατλιάν.

ΛΑΧΕΙΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

Ἡ ΤΕΤΑΡΤΗ κλήρωσις τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, θὰ γίνη τὴν Κυριακὴν 29 Σεπτεβρίου (12 Ὀκτωβρίου) 1919.

Σύνολον κερδῶν δραχμ. 200,000
Μέγα κέρδος » 80,000